

Tribuna școlii

REVISTĂ SAPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 96

Simbătă 19 mai 1973

16 pagini — 1 leu

OMAGIU

Un vibrant document politic

Zilele acestea, librăria au cunoscut sărbătoarea unei remarcabile apariții editoriale: Volumul „Omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu” care insumează într-o admirabilă și monumentală lucrare manifestările de adîncă prețuire ale întregului popor cu prilejul sărbătoririi a 55 de ani de viață și 40 de ani de activitate rodnică în rindurile mișcării comuniste și muncitorești a celui mai vrednic dintre fiii săi, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Răsfoind paginile cărții, cititorul re trăiește atmosfera sărbătorească a acelei emoționante aniversări de la sfîrșit de ianuarie, cînd vîrstnici și tineri din toate colțurile țării au ținut să-și aducă urarea celui ce prin munca sa neobosită contribuie la realizarea aspirațiilor de pace, bunăstare și progres ale întregii națiuni.

Din paginile lucrării, din numeroasele fotografii se încheagă imaginea conducătorului care și-a împletit destinul cu al națiunii române, a conducătorului care și-a făcut din întreaga țară un adevărat birou de lucru. Ideea care se degajă din toate scrisorile și telegramele de felicitare trimise cu prilejul aniversării de oameni muncii este aceea de adeziune totală la politica partidului, de prețuire a muncii neobosite pe care secretarul general al partidului o desfășoară pentru realizarea programului de edificare a României socialiste.

Cuvîntul înainte, cu care se deschide lucrarea, sintetizează semnificația acestui volum omagial care „devine, pentru istorie, un document vibrant: documentul gîndurilor și sentimentelor cu care poporul întreg a sărbătorit un om, un comunist, pe cel care ilustrează în cel mai înalt grad nobilele aspirații ale acestui timp socialist al patriei”.

Reluînd principalele momente din biografia tovarășului Nicolae Ceaușescu, reportajul biografic „Un om pentru oameni” ne înfățișează drumul parcurs de conducătorul nostru intrat la

o vîrstă atât de fragedă în rindurile mișcării muncitorești, pe drumul înfăptuirii programului politic al partidului.

Paginile următoare ale volumului insumează momentele principale ale aniversării: scrisoarea adresată de Comitetul Central al P.C.R., Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri; scrisoarea adresată de consiliul rectorilor din centrul universitar București și senatul Universității și solemnitatea conferirii titlului de Doctor Honoris Causa. Sînt reproduse, de asemenea, în paginile volumului, omagiile aduse de către oamenii muncii din toate județele țării, de către oameni de știință și cultură, de către armată, de către studenți și elevi.

Impresionant este capitolul care cuprinde versurile, paginile de proză, lucrările artiștilor plastici, ale compozitorilor inspirate de deosebitul moment al aniversării.

Mesajele de felicitare trimise cu prilejul aniversării de diverse personalități ale vieții politice mondiale, de șefii misiunilor diplomatice acreditate în țara noastră și de publiciști străini, constituie mărturia prețurii și a prestigiului internațional de care conducătorul nostru — și prin el întreaga țară — se bucură.

Parcurgînd filele volumului omagial, autenticele documente politice, re trăiești trecutul glorios al mișcării noastre muncitorești, trăiești anii victorioasei epoci de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cuvintele de mulțumire ale tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru caldă manifestare de simpatie și prețuire a poporului exprimă profunda angajare, în continuare, a secretarului general al partidului pe drumul făuririi unei societăți din ce în ce mai prospere: „Voi servi întotdeauna poporul meu, partidul, cauza comunismului!”

CORNELIA GIRMACEA

Norme unitare de structură pentru instituțiile de învățămînt

Pe linia aplicării măsurilor hotărîte în Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie a.c. și a recentelor decrete care stabilesc norme unitare de structură pentru ministere și unități economice, Consiliul de Stat a aprobat la data de 11 mai 1973 normele unitare de structură pentru instituțiile de învățămînt.

Normele unitare de structură stabilesc, în primul rînd, cadrul general valabil pentru delimitarea dimensiunilor optime ale instituțiilor de învățămînt de toate gradele ținînd seama de specificul, complexitatea și volumul activității. În al doilea rînd, urmăresc utilizarea mai judicioasă a forței de muncă, în special pentru personalul de conducere, cel funcțional și de deservire.

În cele ce urmează, ne vom referi la aspectele care privesc învățămîntul preșcolar, învățămîntul general obligatoriu, învățămîntul liceal și tehnic-profesional și la inspectoratele școlare județene pentru a prezenta modalitățile de transpunere în practică a prevederilor decretului în aceste tipuri de instituții.

Recentul act normativ statuează pentru prima dată în învățămîntul românesc elemente de deosebită importanță pentru organizarea și conducerea instituțiilor școlare. Dintre acestea sînt demne de a fi reținute: a) stabilirea criteriilor de dimensionare optime a formațiilor de studiu (grupa de copii în învățămîntul preșcolar, clasa de elevi în învățămîntul general obligatoriu, liceal și tehnic-profesional) și a instituțiilor de învățămînt (grădinița, școala generală, liceul, școala profesională, școala de maștri, școala postliceală, și unităților subordonate: internat, semiinternat și cantină); b) stabilirea unor rapoarte optime între diferitele categorii de personal și numărul preșcolariilor și al elevilor (personal didactic de conducere și de predare per număr elevi, personal ajutător per număr elevi, personal funcțional sau de deservire per număr elevi etc.); c) coordonarea și îndrumarea directă de către instituții de în-

vățămînt de grad imediat superior a unor instituții de învățămînt de grad inferior (școala generală — grădiniță; instituție de învățămînt superior — liceu); d) normarea personalului de specialitate la inspectoratele școlare județene și al municipiului București; e) limitarea la maximum trei discipline intrudite în constituirea normei didactice de predare; f) nominalizarea și modul de constituire a organelor colective de conducere în toate instituțiile de învățămînt și un ultim, dar foarte important element pentru tot mai buna utilizare a forței de muncă, stabilirea criteriilor de normare a tuturor categoriilor de personal folosit în instituțiile de învățămînt.

Se urmărește astfel creșterea eficienței activității de învățămînt printr-o mai bună organizare a grădinițelor, școlilor, liceelor și inspectoratelor școlare, coroborată cu utilizarea tot mai judicioasă a forței de

ION DOBRICA
din Ministerul Educației
și Învățămîntului

(Continuare în pag. a 3-a)

DIN SUMAR:

■ Programele valabile în anul școlar 1973-1974

■ Pentru o mai riguroasă selecție

■ Orientări noi în predarea matematicii în licee

■ Start la marea competiție a vacanței

■ Gîndirea filozofică românească: Vasile Conta

CARTEA SOCIAL-POLITICĂ

Al. TĂNASE: „Cultură și religie“

După Introducerea în filozofia culturii, Al. Tănase vine cu încă un instrument de lucru pe masa profesorului de filozofie prin lucrarea **Cultură și religie**, apărută în Editura politică, 1973, 170 p. Privit sub aspect istoric, structural și funcțional, raportul dintre cultură și religie ne dezvăluie de fapt drumul de eliberare al rațiunii de sub tutela mitologiei, al dogmei și iraționalului. Începând cu sincretismul cultural al vîrstei mitologice, cartea ne înfățișează treptat opoziția dintre laic și religios prezentînd statutul existențial al omului în viziunea culturii umaniste iluministe, militante și creatoare pe de o parte, și a celei de alienare religioasă, pe de altă parte. Deosebit de util lecțiilor de sinteză a istoriei filozofiei românești ne apare capitolul despre tradițiile laice în cultura românească. Capitolul se lasă însă continuat — cum remarcă și autorul — cu lectura altor izvoare și cărți de sinteză date într-o utilă notă de subsol.

Pe alt plan, adusă la zi, lucrarea se încheie cu umanismul socialist și religia, ca, în concluzie, să pună religia în raport cu dimensiunea internă și externă a culturii. Binevenite și actuale sînt precizările privind locul filozofiei în raport cu știința și arta. Lucrarea dezvăluie într-o formă care stimulează reflecția profunde, rădăcinile ontologice, gnoseologice, antropologice și axiologice ale religiei în raport cu complexitatea fenomenului cultural. Explicînd rădăcinile antropologice și funcțiile multiple ale mitului, cartea este în același timp o pledoarie pentru cultură ca parte integrantă a creației umane. Opțiunea și mesajul autorizat al autorului se desprinde clar din pasajul: „Revolta omului, contra ireversibilității timpului, eliberarea sa de greutatea timpului mort se realizează însă nu în plan mitic, ci în planul real al culturii prin cucerirea, organizarea și transformarea mediului natural în mediul cultural”. Cu o bogată documentație, dînd dovadă de o interpretare proprie și de fine disocieri sau de ample generalizări, cartea se

recomandă prin nivelul său înalt și accesibil în același timp.

V. POPA

„Anale de istorie“

Numărul 2/1973 al revistei „Anale de istorie” se deschide cu cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea festivă consacrată aniversării a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România.

Organizată cu scopul de a arăta care sînt căile și modalitățile prin care istoria continuă să-și îndeplinească funcția sa educativ-civică în societatea noastră, dezbaterea intitulată „Funcția educativ-civică a istoriei” adună opiniile unor specialiști de renume care subliniază rolul pe care aprecierile și indicațiile date de conducerea partidului nostru în diverse împrejurări îl au în fundamentarea istoriografiei românești pe baze științifice, în dezvoltarea ei și în înțelegerea funcției social-educative a istoriei noastre contemporane.

Memoriei revoluției de la 1848 îi este închinat articolul „Legături și trăsături de unitate ale revoluției de la 1848 în țările române”, semnat de prof. univ. Ștefan Pascu. Autorul subliniază importanța revoluției de la 1848 pentru înfăptuirile ulterioare din țara noastră — ea constituind „o piatră de temelie, solid și temeinic așezată, la edificiul Unirii Principatelor în deceniul următor și al desăvîrșirii procesului de formare a statului național român, peste șase decenii, la înaintarea societății românești pe calea progresului”.

De asemenea, împlinirea a 100 de ani de la moartea lui Al. I. Cuza prilejulește publicarea unui articol despre personalitatea domnitorului, semnat de Vasile Maciu. Semnalăm în continuare articolele: „Partidul Comunist Român și alegerile parlamentare” (1922—1938) de Florin Tănăsescu; „Cu privire la dialectica generalului și particularului în revoluția și construcția socialistă” de Vladimír Zaharescu, precum și masa rotundă cu tema „Trăsături ale făuririi partidului unic marxist-leninist al clasei muncitoare din România”.

„Caietul metodic de istorie“

Din inițiativa Cabinetului metodic de istorie al Casei corpului didactic din București, a apărut „Caietul metodic de istorie” cuprinzînd articole, referate, îndrumări și sugestii, bibliografie și informații cu privire la predarea istoriei, venînd astfel în sprijinul profesorilor de istorie cu noutăți în acest domeniu. Relevăm caldă pledoarie pentru activistul politic intruchipat în profesorul de istorie pe care o face Gh. Smarandache în articolul „Funcția de activist politic a profesorului de istorie”. Profesorul îi va conduce pe elevi pe drumul continuității istorice, făcînd din istorie o știință a prezentului și legînd în acest fel științele sociale de cerințele actuale ale societății noastre.

În ce constă rolul profesorului de istorie în pregătirea elevilor pentru muncă și viață? Acestei probleme încearcă să-i răspundă Gh. Nistor în articolul „Pregătirea elevilor pentru muncă și viață”, arătînd că efortul profesorului în acest domeniu trebuie să se concentreze spre însușirea de către elevi a materialismului dialectic, teoria revoluționară a transformării lumii, singura concepție filozofică revoluționară pe baza căreia pot fi înțelese just legile obiective de dezvoltare a societății. Autorul își ilustrează materialul cu aspecte concrete din activitatea colectivului catedrei de istorie de la Liceul nr. 30.

Un indispensabil mijloc de învățămînt pentru profesorul de istorie este filmul didactic. Despre importanța acestuia și modalitatea lui de folosire în lecție vorbește Teodor Mucica în articolul „Filmul didactic în predarea istoriei”.

De un real ajutor pentru profesorii de istorie sînt și materialele: „Documentele interne despre constituirea de către Mihai Viteazul a unui nou sistem politic”; Izvoare pentru lecția „Mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu”; „Tratarea chestiunilor controversate din istoria poporului român în monografiile, sinteze, manuale și la lecții”, precum și planurile de lecții: „Orientul antic” (lecție de recapitulare și sinteză la clasa a V-a) „Franța și Anglia în secolul al XVI-lea și prima jumătate a secolului al XVII-lea” (anul II de liceu)]

C. G.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 96 din 19 mai 1973

„Eu sînt și nu pot fi decît cu țara mea!”

Peste decenii, personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza se proiectează în contururile statuare ale primului domn al Principatelor Unite, se identifică cu însuși marele act al Unirii. Și pe bună dreptate. Alesul Moldovei de la 5 ianuarie 1859 și al Țării Românești de la 24 ianuarie 1859, urmărit de speranța și încrederea unui neam întreg, ajutat în acțiunea sa de o pleiadă de remarcabili oameni politici și patrioți, a făcut din lupta pentru realizarea deplină a unirii, așa cum o dorea poporul și cum o cereau interesele naționale, crezul său politic, idealul său fierbinte căruia i-a subsumat întreaga energie și putere de muncă, ani întregi de admirabile eforturi și încercări.

Alexandru Ioan Cuza își leagă însă numele și de alte numeroase evenimente și acte istorice epocale, în cadrul cărora patriotismul fierbinte, ideile larg liberal-democratice, onestitatea sa și-au aflat o pregnantă ilustrare. În tumultul evenimentelor revoluționare de la sfîrșitul lui martie 1848 din Moldova, Cuza se află în primele rînduri; verbul său avîntat înflăcărat, dă curaj, cheamă hotărît la lupta revoluționară. În același an, refugiat în Bucovina și făcînd parte din Comitetul revoluționar creat aici de revoluționarii moldoveni, Cuza subscrie documente în care pulsează speranța fierbinte de realizare a unității naționale, hotărîrea de a continua lupta revoluționară în strînsă colaborare cu revoluționarii munteni și ardeleni.

În anii care au urmat, Alexandru Ioan Cuza, reîntors în Moldova, urcă treptele ierarhiei administrative și militare; avansarea lui își are suportul în „desăvîrșita vrednicie și rîvnă” pe care o depusese în exercitarea funcțiilor sale. Lucrul acesta îl remarcaseră de altfel și străinii.

Anul 1857, avea să readucă în prim plan figura lui Alexandru Ioan Cuza — „pîrcălab la orașul și portul Galați” pe atunci —; în iulie 1857 Cuza și-a înaintat demisia din această funcție, ca protest împotriva ingerințelor autorităților în alcătuirea listelor electorale, a abuzurilor și presiunilor exercitate asupra opiniei publice. Gestul său — alături de alte numeroase proteste ale patrioților moldoveni — a cîntărit greu în hotărîrea de a anula alegerile. Noua adunare constituită în urma unei alte consultări electorale, și din care făcea parte și Cuza, s-a pronunțat pentru unirea celor două țări. Dorinței fierbinți de unire manifestată de poporul român, Convenția de la Paris, chemată să hotărască asupra viitorului principatelor, îi opune o jumătate de măsură: o unire în titulatură, dar cu doi domnitori, două guverne, două corpuri legislative. Puternic susținuți de masele populare, patrioții munteni și moldoveni au trecut peste voința marilor puteri, alegînd un singur domn în amîndouă principatele, pe Alexandru Ioan Cuza.

În fața noului ales, ca și a țării, se găsea un vast registru de probleme de soluționat, unele de maximă importanță. Recunoașterea dublei alegeri și consolidarea unirii au fost cele dintîi dintre obiectivele urmărite cu o constantă și fermitate impresionantă. „Unirea este credința mea politică, ea este ținta de mîntuire a națiunii române, la care părinții noștri au căutat a ajunge și la care sper că vom putea ajunge. Eu trebuie să fac Unirea, sînt dator către nația care m-a ales și către istoria către care trebuie să am o responsabilitate”. Își formula Cuza la puțină vreme după alegerea sa, un adevărat angajament, pe care avea să-l îndeplinească în totalitate. Ajutat de oameni politici și diplomați străluciți ca Mihail Kogălniceanu, Costache Negri,

Vasile Alecsandri, Em. I. Florescu, Savei Manu, Dimitrie Bolintineanu și mulți alții, Cuza a desfășurat o amplă activitate diplomatică, care a știut să împletească în chip magistral suplețea cu fermitatea, tactul cu tenacitatea. Rodul ei a fost recunoașterea externă, a opțiunilor românești din ianuarie 1859, ba mai mult, validarea internațională a unificării depline administrative, legislative și politice a țării. Cu justificare temeiuri de mîndrie și mulțumire, Cuza putea să arate într-o proclamație către țară din decembrie 1861: „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată. Acest fapt mareț, dorit de generațiile trecute, aclamat de corpurile legislative, chemat cu căldură de noi, s-a recunoscut de înalta Poartă și de Puterile garante și s-a înscris în destinele națiunilor... În zilele de 5 și 24 ianuarie ați depus toată a voastră încredere în alesul națiunii, ați întrunit speranțele voastre într-un singur domn; alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie”.

Alături de efortul constant pentru consolidarea unirii, vremea lui Cuza-vodă se definește ca un timp al demnității naționale, în care s-a făcut totul pentru apărarea suveranității naționale și a integrității teritoriale românești. Limitarea și înlăturarea regimului jurisdicției consulare, recunoașterea dreptului de legiferare internă, încheierea unor convenții economice cu alte state ale Europei, atitudinea demnă în raporturile cu reprezentanții oricărei țări au fost cîteva din direcțiile de acțiune, dar și din marile cîștiguri ale domniei lui Cuza în acest domeniu.

Fecunda activitate politică externă, s-a împlinit pe parcursul celor șapte ani de domnie cu o efervescență politică internă fără precedent, cu o ac-

SILVIU ACHIM

(Continuare în pag. 114)

(Urmare din pag. 1)

tivitate innoitoare de anvergură, urmărind să așeze statul românesc pe baze moderne și democratice. „Avem tot de creat — arăta Cuza în mesajul domnesc adresat corpurilor legiuitoare în decembrie 1859 — avem a înțemeia creditul nostru public, a deschide drumuri, a face poduri, a împodobi și a sănătăți orașele, a lărgi porturile, a înflori comerțul, a încuraja industria, a întări armata, a săpa canale, a întinde liniile de drumuri de fier pe suprafața pământului nostru pentru înlesnirea comunicărilor și într-un cuvânt a dezvolta toate stabilimentele publice“. Este aici un admirabil program de acțiune, în care sînt conturate concret direcțiile distincte spre care trebuiau canalizate eforturile anilor care aveau să urmeze pentru ca țara să se înscrie pe coordonatele dezvoltării economico-sociale mai rapide; acțiunea avea în concepția lui Cuza un uriaș interes național, dobîndea semnificația unei adevărate datorii patriotice.

Eforturile pentru dezvoltarea economică a țării s-au asociat strîns cu preocuparea pentru reorganizarea și modernizarea aparatului administrativ; în timpul domniei sale s-au creat instituții noi, altora vechi li s-a dat o haină nouă, mai potrivită cu veacul, s-au adoptat numeroase regulamente civile și militare. Un interes special a purtat instrucției publice, vieții culturale în genere. Nutrind convingerea că instrucția și educația constituiau mijloace importante pe drumul spre progres și civilizație, Cuza avansează o concepție profund democratică despre învățămînt, dorindu-l accesibil tuturor locuitorilor țării — „eu țin numaidecît ca fiecare locuitor să știe în curînd a scrie și a citi“ — și în egală măsură apropiat nevoilor momentului pe care îl traversa societatea românească, moment în care se impuneau, după opinia domnului, lărga dezvoltare a rețelei de școli elementare, sporirea numărului școlilor de nivel mediu, crearea alături, de facultățile cu profil umanist, a unor instituții de învățămînt tehnic și economic, înființarea școlilor speciale etc. Instrucția publică a fost, de altfel, unul din teritoriile cele mai fertile ale vremii lui Cuza. Din 1864 datează legea care prevedea învățămîntul elementar obligatoriu și gratuit, înscriind legislația românească, printre cele mai înaintate din lume în acest domeniu; s-au înființat gimnazii în câteva din orașele țării; și-au deschis porțile Universitățile din Iași (1860) și București (1864), conservatoare, școli de belle-arte, școli cu profil tehnic etc.

Numele lui Alexandru Ioan Cuza rămîne însă legat de marile reforme din anii 1863—64, care au avut o covârșitoare im-

portanță pentru viitorul țării. Secularizarea averilor mănăstirești a redat țării o sursă uriașă de venituri care în bună parte se scurgeau în afara frunțariilor românești, a readus sub autoritatea statului român un sfert din teritoriul național. Importantă este și reforma electorală din 1864 care aducea modificări esențiale unor prevederi ale Convenției de la Paris, în sensul creșterii numărului celor care aveau să fie împroprietărite peste o jumătate de milion de familii țărănești, cu circa două milioane de hectare de pămînt. Legea a avut o amplă rezonanță în țară, ca și în afara granițelor ei; în rîndurile țărănimii ea a generat o imensă bucurie și satisfacție. La puțină vreme după decretarea legii, spre domn se îndreaptă șuvoiul mulțumirilor țărănești, — cuvinte simple, pornite din adîncul inimii: „Fapta pe care Măria Voastră ați isprăvit, slobozînd neamul românesc din boeresc, munca silită ce era mai rea și decît robia — scriau satele din județul Fălciu — este atît de mare cît nu o poate scrie niminia. Dumnezeu părinților noștri păstreze zilele Mării Tale fericite, nebintuite; îl rugăm să ia din zilele noastre și a copiilor noștri și să adauge pe ale Măriei Voastre, să ne pui la cale pînă în sfîrșit. Rugămu-te... dă-ne voie ca de acum înainte să te numim părintele cel binevoitor și salvatorul neamului țărănesc“. Reforma agrară a dat o puternică lovitură rîndușelilor feudale, impulsînd dezvoltarea noi-

lor relații de producție capitaliste.

La 11 februarie 1866, Alexandru Ioan Cuza a fost silit să abdice. Nevoit să părăsească țara, Cuza a trăit dincolo de frunțariile ei, pînă la încetarea din viață (15 mai 1873). Au fost ani grei, în care iubirea mistuitoare pentru România, conștiința unei datorii exemplar îndeplinite, știrile din țară care vorbeau despre amintirea pioasă pe care i-o purtau țărani, au fost puținele raze de bucurie care i-au luminat viața. Mărturii contemporane atestă că și în acele momente grele ale vieții sale noianul gîndurilor s-a reîntors tot spre țara dragă și poporul care-l aclamase ca domn și-l urmăse cu încrederea și speranța sa. În aprilie 1868, bunăoară, Cuza avea să declare unui diplomat francez: „dacă ași vedea țara mea amenințată de o mare primejdie, dacă un mare interes românesc ar cere colaborarea mea, dacă ar trebui să plătesc pe persoana mea, în acea zi aș fi gata, orice s-ar putea întimpla“. Cuvintele ni-l reamintesc pe Cuza cel din 1863 cînd spunea că „dacă... România... ar fi învăluită în complicații exterioare sau... drepțurile ei ar fi amenințate, fie din orice parte, fiți siguri, domnilor deputați, că eu nu voi fi decît acolo unde vor fi aspirațiile și interesele națiunii. Eu sînt și nu pot fi decît cu țara mea“.

Gînduri de mare frumusețe, care circumscriu cu precizie un crez: acela al iubirii profunde, fără margini pentru țară, al datoriei de a face totul pentru binele și fericirea ei, a poporului său. Gînduri care alături de faptele și actele sale îl așază pe Cuza în Panteonul marilor oameni politici ai neamului nostru.

În cabinetul de științe sociale al Liceului „Mihail Sadoveanu“ din București.

Programele de științe sociale — o necesitate imperioasă

— Puncte
de vedere —

O dorință vie a profesorilor care predau științele sociale în liceu, rămasă, din păcate, neîmplinită, este aceea de a avea programe școlare, așa cum există pentru celelalte obiecte de învățământ. Din confruntările de opinii exprimate cu diverse ocazii, rezultă că tematicile orientative ce ne-au fost puse la dispoziție sînt de minimă utilitate întrucît nu fac decît să reproducă sumarul manualelor și să indice numărul de ore afectate

pentru parcurgerea materiei. Ele nu pot în nici un chip să suplinească programele analitice, care trebuie să reprezinte o busolă precisă și sigură, un îndreptar prețios în activitatea fiecărui profesor, oricît de bogată ar fi experiența sa la catedră. Pe de altă parte ele ar ușura în mare măsură realizarea sistemului unitar de cerințe în predarea acestor obiecte.

Potrivit consensului general, programele de științe sociale ar trebui să conțină indicații referitoare la conținutul predării, stabilind ordinea și volumul de cunoștințe, priceperi și deprinderi pe care să și le însușească elevii. Consultînd programa, profesorul va înțelege mai bine care sînt ideile esențiale asupra cărora va insista și pe care le va scoate în relief și în schema pe care o întocmește pe tablă.

În partea introductivă a programei cred că este necesar să se arate care sînt cele mai importante probleme ce se ridică în legătură cu predarea disciplinei respective, importanța sa instructiv-educativă și câteva îndrumări metodice (mai ales că deocamdată nu avem la dispoziție o metodică a predării științelor sociale). În cea de-a doua parte a programelor, care reprezintă de fapt programa propriuzisă, se impune precizarea pe scurt și în mod clar a cunoștințelor stabilite la obiectul respectiv, făcîndu-se împărțirea materiei pe capitole și lecții. Totodată este necesar să se indice numărul de ore afectate predării fiecărei teme. De asemenea, ar fi util ca la fiecare temă sau

măcar pe capitole să se prevadă câteva recomandări bibliografice și să se propună câteva întrebări model, menite să stimuleze gîndirea creatoare a elevilor și să pună în evidență capacitatea de a aplica în practică cunoștințele teoretice dobîndite. În afara acestora, consider că programele ar trebui să conțină și indicații concrete referitoare la desfășurarea unor lecții de recapitulare și sinteză pe anumite teme, la felul cum trebuie sistematizate cunoștințele pe probleme și idei principale în concordanță cu logica didactică și cea a științei, precum și corelațiile ce se pot stabili cu cunoștințele acumulate la celelalte obiecte de învățământ.

Ca modalitate de lucru aș propune constituirea, pe lângă Direcția predării științelor sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, a unor colective pentru fiecare din cele trei discipline care se predau în liceu: economia politică, socialismul științific și filozofia, care să lucreze la elaborarea proiectelor de programe. După multiplicarea lor în scopul studierii de către un număr cît mai mare de profesori de specialitate, ele ar putea constitui obiectul unor dezbateri aprofundate în cadrul colectivelor cadrelor de științe sociale din întreaga țară, iar pe baza observațiilor și propunerilor făcute să se treacă la definitivarea lor. Procedînd astfel vom avea certitudinea că programele sînt rodul gîndirii colective, ceea ce poate constitui o garanție a eficienței lor.

Prof. ION CODRU

Școala generală nr. 3 din București: în cabinetul de științe sociale, consultînd documentele de partid.

terial, el nu a reușit totuși să înțeleagă dialectica raportului dintre inferior și superior. Deși admitea că formele superioare ale mișcării cuprind formele inferioare, gânditorul reducea formele superioare la cele mecanice.

Impotriva unor variante ale idealismului, mai ales împotriva apriorismului kantian, Conta a afirmat ideea legăturii dintre materie, spațiu și timp, scriind că ele alcătuiesc „o sfință triceitate materialistă”.

Spațiul și timpul, nota el, sînt „însușiri inerente lumii exterioare”. Corolarul necesar al problemei materialității lumii este determinismul; ceea ce atrage, atenția este încercarea lui Conta de a demonstra existența unui determinism universal.

Gînditorul și-a propus, și în bună parte a și reușit, cu unele limite mecaniciste, să demonstreze că lumea considerată în totalitatea sa și fiecare fenomen în parte au un caracter legic.

Impotriva indeterminismului psihologist și istoric, filozoful român sublinia caracterul legic al

desfășurării fenomenelor psihice și istorice.

După părerea sa, există două „izvoare” care ilustrează legitatea fenomenelor sociale: statistica și istoria. Statistica evidențiază „legătura dintre faptele ce există în unitatea de timp”, iar istoria „arată îndeosebi legătura de cauză și efect sau legătura de evoluțiune ori metamorfozare ce există între faptele sociale ce se succedea în curgera vremii”. Abordînd problema legității în viața socială, inspirîndu-se în special din doctrina lui Vico și Buckle, Conta ajungea la concluziile: 1) orice națiune este produsul mediului în care trăiește, prin mediu înțelegîndu-se toate obiectele exterioare în care omul vine în contact (natura, configurația solului, climatul etc.); 2) faptele istorice și succesiunea lor constituie o înlănțuire necesară.

Statistica, scrie el pe de altă parte, „ne procură dovezile cele mai puternice despre existența fatalității în domeniul faptelor sociale”.

Dintre aceste „dovezi”, Conta s-a oprit asupra raportului dintre numărul nașterilor și al căsătoririlor etc. și împrejurările naturale sau sociale, asupra pro-

ducerii ciclice a crizelor economice etc.

Subliniind materialitatea și legitatea producerii fenomenelor psihice, Conta nu reușește, împiedicat fiind de mecanicism, surprinderea specificului calitativ al lor.

În cadrul concepției sale deterministe, gînditorul apasă asupra explicației raportului de cauzalitate și necesitate, identificînd nejustificat, cauzalitatea și necesitatea.

De pe aceste poziții, gînditorul respinge existența liberului arbitru, a lui Dumnezeu, ceea ce este meritoriu, dar, în același timp, el neagă metafizic și existența întîmplării, considerînd că, odată admise legitatea, necesitatea și cauzalitatea, se impune obligatoriu negarea întîmplării. Negarea întîmplării l-a condus, logic, la negarea libertății.

În lucrările de maturitate, Conta și-a revizuit concepția sa asupra determinismului, considerînd că nu toate legile au același caracter fix sau sînt „absolut trebuitoare”. Dacă în Teoria fatalismului el socotea că legea este necesară și „fixă”, în întîlile principii nota: „o lege naturală niciodată nu reprezintă decît un raport aproximativ”.

EFICIENȚA GÎNDIRII COLECTIVE ÎN PROCESUL DECIZIONAL ECONOMIC

Este binecunoscut specialiștilor și nespecialiștilor că activitatea economică contemporană, caracterizată prin amploare și complexitate, pentru a fi eficientă, necesită o serioasă pregătire decizională la care își aduc aportul o mare diversitate de specialiști. Din această cauză, deciziile economice dobîndesc din ce în ce mai mult caracterul unui proces de gîndire colectivă și nu întîmplător principalul teoretician al deciziilor de grup este remarcabilul economist J. K. Arrow (premiul Nobel pentru Economie — 1971). Dacă problema gîndirii individuale corecte a constituit obiect de cercetare încă acum două milenii și jumătate, treptat constituindu-se scelerat monument al inteligenței umane care este Logica, mecanismul complex al procesului de gîndire și decizie colectivă a început să fie analizat relativ recent. Unul dintre primii care sesizează complexitatea acestui mecanism și descoperă un prim paradox al deciziilor de grup este filozoful și matematicianul francez din a doua jumătate a secolului XVIII, A. de Condorcet. Cel care pune însă bazele teoriei moderne a deciziilor de grup este Arrow, care, plecînd de la analiza pro-

cesului decizional economic colectiv, obține în anul 1950 un rezultat tulburător care poate fi formulat succint astfel: dacă se impun procesul decizional de grup niște restricții severe de raționalitate, mecanismul decizional nu poate funcționa și decizia colectivă nu poate fi obținută.

Implicațiile teoretice și practice ale acestui rezultat sînt considerabile, întrucît el aruncă o umbră de pesimism asupra posibilității de a organiza deciziile colective în mod rațional și eficient.

După 1950, numeroși economiști și matematicieni, printre care și Arrow însuși, au propus diverse metode de ieșire din impas, care însă, sînt departe de a fi unanim acceptate.

Ca unul care am analizat tulburătoarea problemă a paradoxului lui Arrow, în special din perspectiva aplicațiilor sale în desfășurarea procesului decizional economic, notez în cele ce urmează cîteva idei privind posibilitatea de a depăși acest paradox, cu toate consecințele sale. Principala cale pentru a învinge dificultățile structurale ale deciziilor de grup și, în același timp, pentru a le spori eficiența, este

luarea în considerare a competenței, ca o condiție obligatorie a participării la deciziile de grup.

Să mă explic. Diversitatea formelor de decizie colective conduce adesea la situația cînd la procesele decizionale participă, cu vot deliberativ, decidenți care nu au suficiente cunoștințe și nici experiență în problemele discutate. Și totuși, ei deliberază și se pronunță, influențînd adesea decizia sau ducînd-o la un impas de tip Arrow.

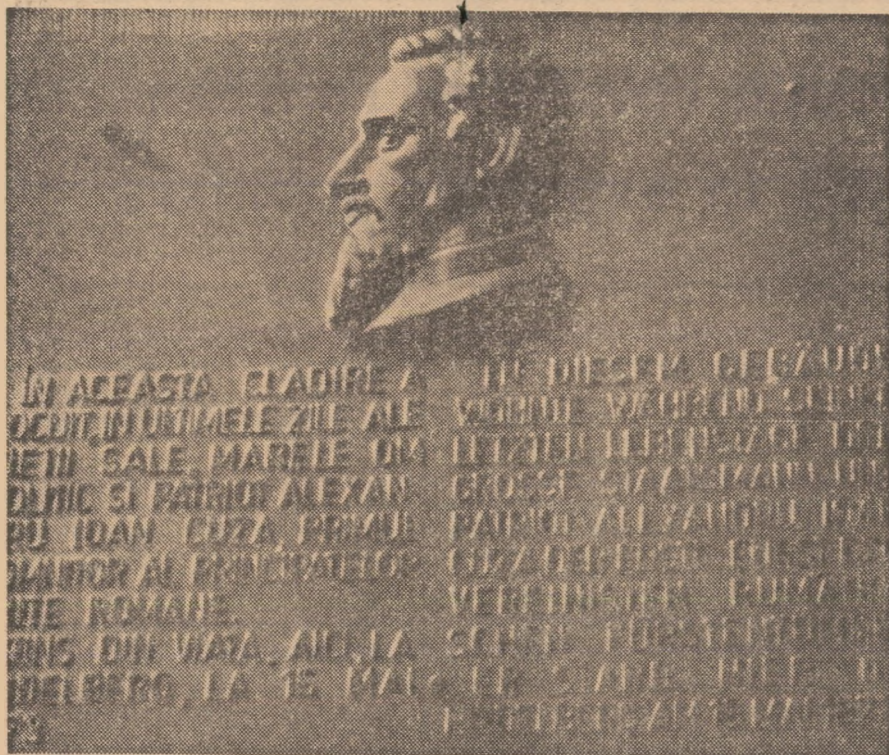
Personal nu am fost niciodată martor la o abținere de la pronunțare din motive de incompetență, chiar cînd problemele discutate erau de strictă specialitate, iar unii participanți, în mod evident în afara problemelor.

Poate fi vorba, în aceste condiții, de o eficiență reală a gîndirii colective? Evident că nu!

Așadar, pentru a putea vorbi despre raționalitatea și eficiența deciziilor de grup și deci și de depășirea impasului de tip Arrow, consider că pentru fiecare decizie de grup în parte, este necesară explicitarea regulilor decizionale, printre acestea un loc de prim rang urmînd a avea cea privind participarea la mecanismul decizional în funcție de competență.

Numai în felul acesta vom putea vorbi realmente despre o veritabilă rentabilitate a gîndirii colective.

Conf. dr. Ing.
GHEORGHE BOLDUR

Placa comemorativă de la Hotelul din Heidelberg.

ALEXANDRU IOAN CUZA

— Documente și mărturii —

„După săvârșirea votărei, scrutatorii, numărând voturile, au găsit unanimitatea de 48 voturi pentru d-l colonel Alecu Cuza, abținându-se numai d-lul de a vota, conform § 12 din instrucțiile alegerii.

Adunarea pășește la subscrierea următoarelor acte :

I. Actul care constată alegerea de domn, făcută în persoana d-lui Alecu Cuza și care glăsuiește :

„Anul 1859, luna Ianuarie, în 6 zile, în a șeasa seanță a Adunării, și anume în a noua zi după întrunirea sa, procedându-se la alegerea domnului, în conformitate cu art. 12 și 13 din Convenția scrisă la Paris între Înalta Poartă otomană și între puterile garante driturilor Principatelor Unite Moldova și Valahia, s-a ales, cu majoritate de 48 glasuri, pe d-l colonel Alecu Cuza domn stăpînitor al Moldovei. Despre care s-a făcut acest act de alegere, scris de Adunare și care s-a dat, o dată cu ocirmuirea țării, în mîinile înălțimei-sale Alexandru Ioan Cuza, domn stăpînitor al Moldovei”.

(Proces-verbal Nr. VI al Adunării electivă a Moldovei din 5 (17) Ianuarie 1859, Iași).

„Principatele Unite

Adunare electivă a Țării Românești

Astăzi, sîmbătă, în 24 Ianuarie, Adunarea electivă procedînd la vot pentru alegerea domnului său, rezultatul a fost că, cu unanimitate, s-a ales Alexandru Ioan I. Cuza, domnul actual al Moldovei, și s-a proclamat domn și al Țării Românești. Se constată acest rezultat sub înscălitura președintelui și a secretarilor”.

(Proces-verbal despre alegerea prințului Alexandru Ioan I. Cuza ca domn al Valahiei în 24 Ianuarie (5 februarie) 1859. București).

„Au și alte popoare oameni mari, poate mai mari decît noi, — cu toate că greu ar căuta cineva în rîndurile suveranilor din a doua jumătate a veacului al XIX-lea o atît de frumoasă figură ca a lui Cuza, cu toate că greu ar căuta cineva în rîndurile oamenilor de stat din Europa veacului al XIX-lea o așa de frumoasă minte cum a fost a lui Mihail Kogălniceanu”.

(Nicolae Iorga, Discurs ținut la Iași, în „Neamul Românesc”, nr. 11, 1 februarie 1909).

„Din îndoița alegere a lui Alexandru Cuza ca domn în Moldova și în Muntenia, românii călcău în chip fătîș convenția de la Paris, și doar acest act internațional era actul nostru de naștere ca stat; în puterea lui, noi cîștigăm dreptul de a trăi, scăpînd de urgenșitul protectorat îndoit al Turciei și al Rusiei și dobîndind voia de a cugeta românește, de a ne dezvolta firea și de a ne îngriji interesele după cum credem noi că ar fi mai bine”.

(Alexandru D. Xenopol, „Adevărul”, nr. 6967, 25 Ianuarie 1909).

„Alexandru I nu are trebuință de istoriograf. El singur și-a scris istoria sa prin legi, prin actele cu care a făcut un stat, o societate alta decît aceea ce l-a fost dat, cînd l-am proclamat domnitor.

Aici în fața unui mormînt deschis, în fața acestei figuri care va fi pururea glorioasă, nu ne este permis să facem polemici, dar sîntem dator să spunem că nu greșalele lui L-au răsturnat, ci faptele lui cele mari [...]”.

(Mihail Kogălniceanu — Discurs la înmormîntarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, Rușinoasa, 30 mai 1873).

Semnificația revoluției române de la 1848 în expoziția jubiliară

„Dar, de fapt, se poate spune că revoluția începută în 1848 a continuat să se desfășoare sub diferite forme, găsiindu-și expresie în realizarea unirii principatelor, în înfăptuirea reformelor sociale ulterioare, în toate transformările și mișcărilor revoluționare care au avut loc în țările românești, apoi în România, până la revoluția socialistă”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntarea la adunarea populară de la Iași — 5 mai 1973).

Cînd Nicolae Bălcescu spunea că revoluția este lucrarea seculară a poporului român asupra lui însuși, el scotea în relief trăsătura cea mai de preț a acestuia și anume nestinsa lui sete de libertate. Formulată lapidar, semnificația revoluției de la 1848 a devenit forma celei mai obișnuite exprimări a caracterului militant manifestat întotdeauna de tinerii fiecărei generații următoare celei pașoptiste, a devenit țelul luptei neîntrerupte pentru progres social al întregii națiuni române.

Parcă pentru a detalia simbolul cu caracter de înaltă condensare, ca o nestemată a nobilului colier din tezaurul istoriei românilor, Simion Bărnuțiu rostea cu gravitate semnificația revoluției de la 1848 din România: „Fără naționalitate nu e libertate, nici lumină, nicăierea, ci pretutindeni numai lanțuri, întineric și amorie; ce este apa pentru pești, aerul pentru zburătoare și pentru toate viețuitoarele, ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare: aceea e naționalitatea pentru oricare popor; într-însa ne-am născut, ea este mama noastră, de sîntem bărbați, ea ne-a crescut; de sîntem liberi, într-însa ne mișcăm; de sîntem vii, într-însa viem; de sîntem supărați, ne alină durerea cu cîntecele naționale; prin ea vorbim astăzi cu părinții noștri care au trăit înainte cu mii de ani; prin ea ne vor cunoaște strănepoții și posteritatea peste mii de ani”.

Principiul luptei neostenite pentru libertate este sensul ma-

jor al revoluției de la 1848. El nu poate fi nici înțeles, nici măcar pus în evidență dacă istoria noastră nu este privită în impetuoașă ei desfășurare.

În acest sens, expoziția jubiliară **Revoluția de la 1848 în România**, organizată la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România din București, reprezintă o emoționantă subliniere a esențialului în cunoașterea trăsăturilor definitorii ale poporului român. Concepută ca un triptic, expoziția simbolizează accentul major al revoluției: un secol de frământări, un an de istorie cit secolele și apoi un secol și mai bine de revoluție, de mișcare și frământare, pentru progres și libertate, independență și neatîrnare.

Prima sală aduce chiar de la început simbolul celor trei personalități ale răscoalei din 1784: Horea, Cloșca și Crișan, apoi chipul eroului legendar de la 1821, documente, stampe, reproduceri ale mărturiilor despre creșterea forțelor de producție, formarea pieței interne, apariția puternicelor modificări în structură socială, de clasă pe întreg teritoriul de formare și neîntreruptă locuire a poporului român la Dunărea de jos, în spațiul carpato-danubian, făurirea conștiinței naționale. Un secol întreg de frământată istorie, simbol al făuririi determinării sale naționale. Națiunea română s-a format în ciuda asupririi vremelnice a imperiilor și asupririlor pe întreg teritoriul, așa cum rostea cu emoție Bărnuțiu în discursul său pregătitor memorabilei Adunări de la Blaj.

Apoi, în sala a doua, expoziția înfățișează în ample panouri etapele desfășurării revoluției de la 1848—1849, cu preludiul dat de moldoveni, cu năvalnica izbucnire ca un șuvoi de munte de pe Cîmpia Libertății de la Blaj, și, în sfîrșit, victoria revoluției la București, acțiunile Guvernului Provisoriu.

Un alt compartiment al expoziției ilustrează **mersul revoluției la români**; Unirea Principatelor la 1859, independența cucerită pe cîmpul de luptă la 1877, ridicarea pe treaptă superioară a luptei proletariatului român care la 1893 și-a creat partidul politic. Încheierea făuririi statului național unitar la 1918, crearea Partidului Comunist Român la 8 mai

1921, forța cea mai înaintată a luptei pentru libertate și independență a poporului român, două decenii de luptă cu forțele reacțiunii, victoria de la 23 August 1944, anii ridicării pe o treaptă superioară a semnificației revoluției de la 1848: făurirea și înflorirea națiunii socialiste în România.

Departele de a fi numai un act de cultură și o expresie materială a înaltei semnificații ideologice a revoluției de acum 125 ani, expoziția jubiliară de la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România este și un binevenit prilej pentru cadrele didactice de a realiza aici, în etapa finală a procesului de învățămînt din acest an, o veritabilă recapitulare și un înălțător prilej de educație cetățenească a tinerei generații.

★

„Națiunea va continua să constituie încă vreme îndelungată baza dezvoltării societății noastre în întreaga perioadă de construirea socialismului și comunismului” — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu. Înnoirea pe care făurirea socialismului a adus-o vieții naționale a poporului român este profundă și multiplă.

Libertatea, egalitatea și fraternitatea națiunii române a fost țelul luptei neîntrerupte a poporului, de la 1848 încoace, care a ținut sub steagul tricolor — simbolul libertății și independenței naționale și care, de la 23 August 1944, a adus adevărata libertate națională și socială pe pămîntul României. Socialismul asigură astăzi egalitate deplină în drepturi și afirmarea în viața social-politică a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, permite poporului liber și stăpîn pe soarta sa să-și făurească o viață îmbelșugată și prosperă.

Semnificația profundă a revoluției române din 1848 rezidă în sensul istoric al adevăratei bătălii pe care o dă astăzi întregul nostru popor pentru un înalt nivel de dezvoltare a forțelor de producție și a bunăstării sale, temelie de egală conlucrare pașnică între state, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

LIVIU ȘTEFĂNESCU

IV

Cindirea filozofică
românească

VASILE CONTA

Începînd din 1875, V. Conta se afirmă ca unul dintre cei mai de seamă gînditori ai timpului, prin publicarea unor lucrări cum ar fi: *Teoria fatalismului, Teoria undulației universale, Originea speciilor, Lucrări de metafizică*.

Unii istorici burghezi ai filozofiei românești, abordînd o metodologie neștiințifică, denaturînd procesul real de formare și dezvoltare a gîndirii filozofice românești, s-au străduit să „demonstreze” că sistemul materialist al lui Vasile Conta, fie că n-ar fi reprezentat un produs „autentic românesc”, fie că ar fi fost în ultimă instanță o cale ocolită de susținere a „scepticismului”.

În realitate, cercetarea de pe poziții științifice, a operei lui Conta ilustrează atît legătura ei cu un trecut în care se afirmase un curent materialist reprezentat de către oamenii de știință și o orientare materialistă a timpului în care gînditorul a trăit. Pe de altă parte, opera filozofică a lui Conta a fost și expresia gradului dezvoltării științelor contemporane lui, cît și a unor necesități sociale și de clasă.

Materialismul premergător lui Conta a fost expresia dezvoltării științei și a forțelor de producție din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Din punct de vedere social, el a reprezentat interesele acelei părți a burgheziei interesate în dezvoltarea industriei și a comerțului și deci și a științei.

Reprezentanții materialismului naturalist, prin ideile lor filozofice, au facilitat într-un fel apariția sistemului lui V. Conta. Tocmai de aceea este eronată ideea că materialismul conțian ar fi fost un produs singular, străin spiritului filozofic românesc.

Vasile Conta a reușit să depășească însă materialismul naturalist; el a construit un sistem filozofic în care expunerea logică a categoriilor filozofice se îmbină cu finalitatea conștientă a apărării materialismului și a criticii idealismului.

Începînd de la prima sa lucrare, *Teoria fatalismului*, și pînă

la **Unitățile principii care alcătuiesc lumea**, filozoful a acordat o atenție deosebită argumentării ideii unității materiale a lumii. Împotriva idealismului, Vasile Conta susținea că în lume nu există decît materie care se mișcă și se metamorfozează pînă la infinit în spațiu și în timp, ascultînd în toate mișcărilor și metamorfozele sale de legi fatale. În același sens, dar căuțînd susținerea ideii prin referiri la rezultatele științelor naturii, el nota: „În starea actuală a științelor pozitive, se dovedește pînă la evidență că nu există în univers altă substanță decît materia”.

Analizînd categoria filozofică de materie, Vasile Conta, mergînd într-un anume fel pe urmele materialiştilor francezi, considera că materia este veșnică, infinită, necreată, dar încerca să-și fundamenteze ideile pe datele furnizate de către știința vremii (în special de către biologie, astronomie, fizică, chimie).

În reprezentarea sa, materia este unică, variînd numai în privința formelor sale de existență. Încercînd să explice diversitatea lumii, gînditorul a propus „ipoteza unităților relative de alcătuire a materiei” care, în esență, din punct de vedere filozofic, se reduce la teoria atomistă, relevînd în același timp modalitatea de depășire de către gînditor a teoriei clasice atomiste. Spre deosebire de Democrit, de pildă, V. Conta admite posibilitatea divizibilității atomului. În cadrul teoriei sale despre „unitățile relative de alcătuire a materiei”, V. Conta afirma ideea apartenenței unei clase de corpuri la altele, ideea legăturii dintre fenomene. Concepția lui Conta despre „unitățile relative de constituire a materiei” este în esență mecanicistă, întrucît el concepea constituirea diverselor „unități” sau a ordinelor corespunzătoare acestora ca o simplă acumulare cantitativă de atomi. Pe de altă parte, el a redus materia la substanță, chiar dacă a admis divizibilitatea atomului.

În teoria sa despre „unitățile relative de alcătuire a materiei” Conta nu s-a referit și la locul fenomenelor psihice în cadrul unui anumit ordin, ceea ce nu înseamnă că în opera sa el nu a acordat atenție acestei probleme.

Dimpotrivă, gînditorul a subliniat legătura dintre materie și fenomenele psihice, dintre creier și psihic. „Sufletul, scria el, nu e altceva decît proprietatea creierilor; cu alte cuvinte, nu e decît o nouă formă a forței corespunzînd la o nouă formă a materiei”.

Probele acestei legături dintre creier și fenomenele psihice le constituiau, după V. Conta, datele anatomiei comparate, ale patologiei, precum și vivisecțiunile și experimentele făcute de Flourens.

Împotriva materialismului vulgar, care concepea psihicul ca o secreție a creierului, gînditorul român demonstrează că „Sufletul nu este o secrețiune, ci este o funcțiune; și tocmai pentru aceea el este material”, ceea ce exprimă o poziție apropiată de cea a materialismului dialectic. Este necesar însă să remarcăm că în abordarea problemei raportului dintre materie și psihic, în explicarea naturii psihicului, V. Conta nu a ajuns la o concepție dialectică, explicația rămînd în cadrul materialismului mecanicist, întrucît fenomenele psihice erau reduse la „jocul forțelor mecanice, fizice și fiziologice”.

Dimensiunile modului în care Conta a analizat problema materialității lumii se evidențiază și din ideile sale despre raportul dintre materie și mișcare, despre spațiu și timp, despre legătura dintre fenomenele lumii.

El a subliniat ideea unității indestructibile dintre materie și mișcare, a criticat concepțiile — chiar materialiste — care admiteau un început al mișcării. Referindu-se la concepția democritiană, el scria că ipoteza după care atomii, la început, erau nemîșcați nu mai poate fi admisă întrucît: „mai întîi, e neadmisibil ca materia lipsită de mișcare în trecutul neînfinit să poată la un moment dat să fie pusă în mișcare dintr-o cauză care nu existase înainte și care apare din nimic; apoi mica ciocnire a citorva atomi nu poate produce cîtîmea de mișcare infinită a lumii întregi, știind din experiență că puterile se comunică și se transformă fără ca întreaga cantitate să se mărească sau să se micșoreze vreodată. Deci — conchidea el judicios — întotdeauna mișcarea a existat în aceeași totală cantitate ca și aceea a materiei”. Mișcarea este deci, asemenea materiei, veșnică și necreată. Din ideea veșniciei materiei, Conta deduce inexistența repausului absolut, repausul fiind în reprezentarea sa, numai relativ.

Fără să ajungă la ideea contradicției ca izvor al mișcării, Vasile Conta a observat că mișcarea universală se explică prin influența pe care corpurile o exercită unele asupra altora. Uneori, gînditorul accentuează asupra mișcării interne a corpurilor.

Existența unor forme variate ale materiei, determină, scria Conta, existența unor forme diferite de mișcare. El consideră, identificînd mișcarea cu forța, că există: a) puteri fizice, b) puteri chimice, c) puteri biologice, d) puteri sociologice etc. Operînd o clasificare a formelor mișcării în funcție de purtătorul lor ma-

Conf. dr. GH. CAZAN

(Continuare în pag. a VI-a)

Schimb de experiență cu valențe sporite

AGENDA

Casa corpului didactic Constanța a găzduit, timp de două zile (11-12 mai a.c.), în cadrul unui interesant schimb de experiență — prilej de inaugurarea splendidului ei sediu „de lângă mare” — directorii ai caselor județene ale corpului didactic și președinți ai comitetelor sindicale din învățământ. La deschidere au participat prof. Maria Stănescu, președinta Uniunii Sindicatelor din învățământ, Știință și Cultură din Republica Socialistă România, prof. Elena Cojan, secretară a Uniunii Sindicatelor din învățământ, Știință și Cultură, lect. univ. Frâșina Cristea, șefa secției de propagandă a Comitetului județean de partid, prof. Marcel Iliescu, secretar al Comitetului municipal Constanța al P.C.R., prof. Leonida Florea, inspector general al Inspectoratului școlar județean.

În cuvântul său de deschidere, inspectorul general școlar, Leonida Florea a arătat că menirea schimbului de experiență întreprins între casele corpului didactic este de a crea noi perspective de colaborare a acestora pe linia contribuției lor tot mai active la perfecționarea cadrelor din învățământ; de a evidenția, totodată, potențialul lor instructiv și capacitatea de a pătrunde, adeseori prin mijloace proprii, în rîndurile masei de profesori. „Așa cum se prezintă”, Casa corpului didactic Constanța constituie un rezultat al eforturilor comune depuse de inspectorat, sindicatul învățămîntului din localitate, salariații casei, sub directa îndrumare a Comitetului județean de partid, cu sprijinul material și moral din partea Ministerului Educației și Învățămîntului, a Uniunii Sindicatelor.

Legînd sarcinile deosebite, actuale și de viitor ale sistemului de învățămînt, de locul și perspectivele economice ale județului, lect. univ. Frâșina Cristea a afirmat că în atenția Biroului Comitetului județean de partid Constanța stă îmbunătățirea muncii de la catedră, ca aspect al perfecționării activității educative în general.

Prof. Maria Stănescu, președinta Uniunii Sindicatelor din învățămînt, Știință și Cultură a apreciat, în cuvîntul său, înființarea caselor județene ale corpului didactic ca o concretizare a prețioaselor directive date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la Conferința Națională a cadrelor didactice, din februarie 1969. Inaugurarea sediului Casei corpului didactic — a precizat, în continuare, vorbitoarea — înseamnă sfîrșitul primei etape, necăpitate de greutate și începutul alteia, de durată, care cere spirit creator, perspicacitate și o temeinică cunoaștere a politicii partidului nostru în domeniul educației și învățămîntului. Este de apreciat faptul că în programele caselor corpului didactic apar în mod constant activități consacrate informării politico-ideologice a cadrelor. De asemenea, casele județene ale corpului didactic sînt angajate într-o acțiune de amploare în folosul modernizării procesului de învățămînt.

Un raid al competenței și modernității

Solile de vînt și de răcoare ale mării n-au împiedicat grupurile de invitați să participe, în aceeași zi, la formele, variate și interesante, de activitate metodică, programate la cele zece filiale ale Casei corpului didactic, din județ. Dezbateri, mese rotunde, schimburi de experiență între școlile aparținînd filialei respective — majoritatea avînd ca punct de plecare lecții deschise, care să pună în aplicare o concepție, dezbătută apoi — au fost axate pe teme dintre cele mai importante, azi, în viața școlii: „Rolul științelor sociale în formarea conștiinței politice la elevi” și „Jocul didactic — formă de învățare” (Medgidia), „Schimbări în relația profesor-elev impuse de modernizarea învățămîntului” (Cernavodă și Mangalia), „Contribuția orelor de dirigiență la sporirea eficienței educaționale a școlii” (Cogealac),

„Integrarea orientării școlare și profesionale în sistemul muncii profesorului diriginte” (Negru Vodă), „Implicații interdisciplinare în pregătirea tehnico-productivă a elevilor” (Mangalia), „Metode moderne în predarea cunoștințelor; problematizarea și învățarea prin descoperire” (Cobadin), „Forme și metode de stimulare a creativității elevului, factor esențial al opțiunii școlare și profesionale” (Hîrșova), „Tehnica analizei literare structurale” (Topraisar), „Formativ-informativ în lecția de chimie” și „Elemente de problematizare în lecțiile de citire la clasele I—IV” (M. Kogălniceanu). Ca notă generală, se poate menționa competența cu care activitățile metodice de la filiale au fost propuse sau coordonate de cadrele didactice, apoi ținuta lor modernă, științifică, dovedind, între altele, eficiența muncii de perfecționare practicate prin filiale.

Filialele — mai aproape de școli

Moment al unui bilanț „teoretic”, referatul prezentat de prof. Rodica Leonte, directoarea Casei corpului didactic Constanța, a sintetizat „modalitățile de activitate a Casei pentru ridicarea nivelului politico-ideologic și profesional al cadrelor didactice din jud. Constanța”. Amenajat pentru a permite variate (și simultane) forme de activitate, actualul sediu al Casei corpului didactic găzduiește cabinete de documentare, cabinete de consultații, de limbi străine, bibliotecă și sala de lectură, sala de conferințe, sala destinată expozițiilor de artă, clubul etc. Funcționalitatea Casei corpului didactic a devenit, pentru profesorii din județ, o realitate. Cum însă posibilitățile de pătrundere ale fluxului informațional în zonele mai îndepărtate ale județului sînt reduse și complexitatea sarcinilor educative din mediul sătesc evidentă, inspectoratul școlar a luat inițiativa înființării filialelor, în orașe și comune mari. Comunele au fost repartizate (între 3 și 6) la cîte o filială. S-au creat, la filiale, puncte de informare-documentare.

Discuții „de calitate” despre... calitate

Înscriși la discuții, directorii ai caselor județene ale corpului didactic și președinți ai comitetelor sindicale au întreținut atmosfera de participare și încredere — la frămîntările și înfăptuirile confrăților constanțeni. „E dificil să arăți, în zece locuri deodată, lucruri foarte interesante”, a remarcat Gheorghe Antonescu (Ialomița). Pavel Puroceanu (Bistrița-Năsăud): Pentru a spori eficiența activității de informare științifică, se face necesar sprijinul societăților științifice în această direcție, cum tot necesară este participarea cîte unui inspector la diferite forme

ale muncii metodice inițiate de casele corpului didactic, pentru a se evita fărîmițarea acțiunilor cu același caracter. Cornelia Cimpeanu (Brăila): Un substanțial sprijin ar trebui să fie acordat caselor corpului didactic de către catedrele universitare. Manualele universitare — se știe, atît de necesare în pregătirea examenelor de grad — ajung foarte greu la profesorii din județ. Florin Salvan (Brașov): Am urmărit, la Negru Vodă, o lecție de dirigiență admirabilă, de un realism educativ impresionant. Profesoara-diriginte neoperind numai cu „mijloace” moderne, a folosit în schimb „metode” dintre cele mai interesante (lecția-ficțiune). Dumitru Bădulescu (București): Acțiunile metodice organizate la filiale au avut puterea de a ne convinge că din „omul de la catedră” putem face teoretician, cercetător și propagandist. La București, am propus redactarea unui (sau unor) volume care să includă rezultate ale cercetării aparținînd celor care lucrează la catedră. Ieronim Tătaru (Prahova): Apreciez preocuparea de a găsi forme multiple de informare și documentare a personalului didactic. Fondul de carte al Casei corpului didactic din Constanța mi s-a părut, lărași, foarte bine orientat: social-politică, metodică, psiho-pedagogică. Ana Șineai (Biblioteca centrală pedagogică București): Biblioteca centrală pedagogică și-a propus să vină în ajutorul bibliotecilor „caselor” prin asigurarea unor cursuri de tehnică muncii intelectuale, prin elaborarea unor materiale privind metodologia muncii de bibliotecă și a unor liste de comandare pentru viitoarele achiziții ale acestora. Laurențiu Cudric (Argeș): Merită apreciere inițiativa Casei corpului didactic din Constanța de a sintetiza, sub forma unor scrisori metodice adresate școlilor din județ. Adrian Lungu (Botoșani): Profesorii care ne-au oferit lecții practice au înțeles să transmită elevilor un sistem noțional, fără de care modernizarea învățămîntului nu poate fi concepută. Maria Petrașcu (Timișoara): Participînd la activitățile organizate de filiale ne-am putut convinge de personalitatea Casei corpului didactic din Constanța, chiar în localitățile din zone mai îndepărtate ale județului (Cogealac, de pildă).

Concluziile schimbului de experiență au făcut obiectul intervenției, în finalul discuțiilor, a președintei Uniunii Sindicatelor din învățămînt, Știință și Cultură — Maria Stănescu: Structura pe filiale a Casei corpului didactic Constanța se racordează cerințelor locale și permite atragerea unui număr cît mai mare de profesori, învățători, educatori în munca de planificare, organizare și chiar de conducere (cum s-a putut constata la Cernavodă) a activităților metodice. Organizarea pe filiale demonstrează forța de penetrație a Casei corpului didactic în masa profesorilor din județ și asigură o legătură sistematică între Casa corpului didactic și unitățile școlare din cuprinsul județului. În acest sens, e remarcabilă ideea de a plasa filialele în școlile generale (pentru licee existînd posibilități sporite de informare-documentare a cadrelor didactice). Ca viitoare puncte de reper în activitatea caselor corpului didactic se conturează contribuția lor mai activă la pregătirea politico-ideologică și de specialitate a profesorilor, pentru a interveni, astfel, cu competență, în procesul de înnoire a învățămîntului. Pentru ca experiența pozitivă să fie generalizată și aplicată, trebuie grăbit ritmul de încorporare și sporită aria de cuprindere a acestora. De asemenea, se impune atragerea unor factori de sprijin din afară, ca familia, întreprinderile patronatoare ale școlilor etc.

DRAGOMIR MAGDIN

La Orșova, în întîmpinarea inaugurării noului oraș aflat pe malul lacului de acumulare al Porților de Fier, s-a ținut sesiunea științifică de comunicări, intitulată „Pagini din istoria Orșovei”. „Descoperiri arheologice în zona lacului de acumulare și importanța lor pentru istoria patriei”, „Un sarcofag roman descoperit la Dierna”, „Orșova medievală, concluzii și interpretări la un capitol de istorie”, „Contribuții privind istoria mișcării muncitorești orșovene în anii 1921—1944” și „Unele aspecte ale vieții spirituale orșovene” — iată titlurile comunicărilor. Trecutul istoric al acestor meleaguri, bogat în evenimente, a fost confruntat, încă o dată, cu acest prilej, cu măreața istorie a zilelor noastre de pe malul bătrînului Danubiu. O diplomă de onoare și un premiu substanțial (de 6000 lei) a primit recent, ca distincție, Liceul de cultură generală din Miercurea Nirajului (Mureș) pentru situarea pe primul loc pe județ, în întrecerea patriotică dintre școli, în anii 1971—1972. Succesul obținut va constitui, desigur, un stimulent și un nou imbold pentru elevii și profesorii nirajeni în întrecerea pe anul școlar în curs. Ce au de spus celelalte școli? Un număr de 76 pionieri din clasele III—IV ale Școlii generale nr. 24 din Iași au întreprins o excursie documentară în nordul Moldovei. Obiectivele vizitate: casele memoriale „N. Iorga” din Botoșani și „M. Eminescu” din Ipoștești, Cetatea Sucevei, Chilia lui Daniil Sîhastrul, minăstrile Putna și Voroneț. Elevii au venit în contact nemijlocit și cu unele obiective industriale ridicate în anii noștri: combinatele chimic și de industrializare a lemnului din Suceava, Filatura de în și cîneapă din Fălticeni, Fabrica Bucecea etc. Istorie, literatură română, geografie, economie politică — învățate cu... ochii. „Probleme actuale privind modernizarea predării limbilor străine în școală” a fost titlul unei discuții organizate de Casa corpului didactic a județului Ilfov cu profesorii de specialitate, la care au participat și cadre didactice universitare. S-au făcut referiri la importanța mijloacelor audio-vizuale în predare, la programa școlară și manuale etc. Poliglofiile de mîine nu mai pot fi pregătite după metode arhaice. Discuția respectivă ni se pare, de aceea, foarte utilă. Eficiența ei însă o pot cunoaște numai elevii. Un taraf original, cu un nume sugubăț („Chiț”). Este vorba de „formația” instrumentală (compusă din 30 de membri) a Grădiniței de copii nr. 9 din Brăila. Xilofoane, plane, tamburine și ce-or mai fi, de dimensiuni liliputane, pe măsura instrumentiștilor și-a dirijorul lor, care are „apreciabila” vîrstă de... 5 ani! Debutul formației este prevăzut pentru data de 1 iunie. Se putea în altă zi?

Expoziție de artă plastică

Ca urmare a concursului „Prin muzeul de istorie al R.S.R.”, cîștigat de Liceul de arte plastice „N. Tonitza” din București, concurs inițiat de Comitetul U.T.C. al sectorului 7 și de direcția Muzeului de istorie al R.S.R., Liceul „N. Tonitza” a fost invitat să organizeze în incinta muzeului o expoziție de artă plastică.

Expoziția inaugurată la 8 mai, relevă pasiunea cu care tinerele talente se apleacă asupra trecutului revoluționar de luptă a clasei muncitoare, căruia îi aduc un călduros omagiu. Titluri de lucrări ca: „Grivița”, „Doftana”, „Protest”, „Lupta”, sînt grăitoare în acest sens. Dar pe lângă ele, în cele 26 de tablouri expuse sînt prezente și teme inspirate de peisajul nou, industrial al zilelor noastre.

Expoziția tinerilor plasticieni se înscrie, astfel, pe linia celor mai fecunde tradiții ale picturii românești pe care o continuă cu bune rezultate.

ȘT. SEVASTRE

PROGRAMELE valabile în anul școlar 1973-1974

I. ȘCOALA GENERALĂ DE 10 ANI — ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE ZI, SERAL ȘI FĂRĂ FRECVENȚĂ

Clasele I—IV: toate programele din broșura tipărită în anul 1972. **Limba și literatura română:** cl. V—X — 1973. **Limba engleză:** cl. V—X — 1972. **Limba franceză:** cl. V—X — 1972. **Limba germană:** cl. V—X — 1972. **Limba rusă:** cl. V—X — 1972. **Istoria:** cl. V—VII — 1973; **Istoria României,** cl. a VIII-a — 1973. **Educația cetățenească:** cl. a VI-a — 1973. **Educația cetățenească. Constituția R.S.R.:** cl. a VII-a — 1973. **Cunoștințe economice. Probleme actuale ale politicii economice a P.C.R.:** cl. a IX-a — 1973. **Cunoștințe social-politice:** cl. a X-a — 1973. **Matematica:** cl. V—VIII și X — 1972; cl. a IX-a — se folosește programa anului I — liceu — 1973. **Fizica:** cl. VI—VIII și X — 1972; cl. a IX-a — se folosește programa anului I — liceu — 1972. **Biologia:** cl. V—VIII — 1973; cl. IX—X — 1972. **Geografia:** cl. V—VIII — 1972. **Desenul:** cl. V—VIII — 1973; cl. IX—X — 1972. **Muzica:** cl. V—X — 1972. **Educația fizică:** cl. V—X — 1972. **Pregătirea tehnico-productivă:** în mediul urban — cl. V—VIII, tehnologii și lucrări de atelier — 1972; discipline tehnice (cl. IX—X) și programe-cadru pentru inițiere în tehnologia meseriei (cl. IX—X și anii I—IV — liceu) — 1973, în mediul rural — cl. V—X, agricultura, practica agricolă; cl. VII—VIII, tehnologie și lucrări de atelier; cl. IX—X, discipline tehnice și programe-cadru pentru inițiere și tehnologia meseriei — 1973; baremuri orientative de dotare, îndrumări și modele de lucrări de atelier — 1972; indeletniciri practice — îndrumări privind predarea lucrului manual la cl. I—IV — 1972.

PROGRAME SPECIALE PENTRU ȘCOILE GENERALE DE 10 ANI CU PREDAREA ÎN LIMBILE NAȚIONALITĂȚILOR CONLOCUITOARE

Limba și literatura română: limba română pentru grădinițele de copii cu predarea în limbile naționalităților conlocuitoare — 1973; cl. I, II, IV, V — 1972; cl. a III-a — 1973; cl. a VI-a — 1973. **Limba și literatura maghiară:** cl. I—IV — 1972; cl. a V-a — 1969; cl. a VI-a — 1970; cl. a VII-a — 1971; cl. a VIII-a — 1972; cl. IX—X — 1970; îndrumări pentru compuneri în cl. a V-a — 1970; îndrumări pentru îmbunătățirea exprimării elevilor în cl. IX—X — 1969. **Limba și literatura germană (maternă):** cl. I—IV (și cunoștințe despre natură) — 1972; cl. a V-a (proiectul pentru discuții) — 1970; cl. a VI-a — 1972; cl. a VII-a — 1973; cl. a VIII-a — 1969; cl. IX—X — 1970; îndrumări cu privire la organizarea și conținutul orelor de compuneri și exerciții cu aplicații gramaticale, cl. IX—X — 1969. **Muzica:** educația muzicală pentru grădinițe de copii cu limba de predare maghiară — 1972; cl. I—X — școli generale cu limba de predare maghiară — 1972; educația muzicală pentru grădinițe de copii cu limba de predare germană — 1972; cl. I—IV — școli generale cu limba de predare germană — 1972; cl. V—X — școli generale cu limba de predare germană — 1973. **Cunoașterea mediului inconjurător și dezvoltarea vorbirii:** grădinițe de copii cu limba de predare maghiară — 1971; grădinițe de copii cu limba de predare germană — 1972. **Limba și literatura ucraineană:** cl. I — 1968; cl. a II-a — 1969; cl. a III-a — 1970; cl. a IV-a — 1971; cl. V—VI — 1967; cl. VII—VIII — 1970; cl. a IX-a — 1969; cl. a X-a — 1970. **Limba și literatura sârbă:** cl. I

— 1968; cl. a II-a — 1969; cl. a III-a — 1970; cl. a IV-a — 1971; cl. V—VIII — 1972; cl. IX—X — 1970. **Limba cehă:** cl. I — 1968; cl. a II-a — 1969; cl. a III-a — 1970; cl. a IV-a — 1971. **Limba și literatura slovacă:** cl. I — 1968; cl. a II-a — 1969; cl. a III-a — 1970; cl. a IV-a — 1971; cl. V—VIII — 1972; cl. a IX-a — 1969; cl. a X-a — 1970. **Limba polonă:** cl. I—II — obiect de studiu — 1969; cl. a III-a — obiect de studiu — 1972; cl. a IV-a — obiect de studiu — 1973. **Limba și literatura greacă:** cl. I — 1968; cl. a II-a — 1969; cl. a III-a — 1970; cl. a IV-a — 1971; cl. a V—VIII — 1965. **Limba și literatura bulgară:** cl. I — instrucțiuni pentru predarea limbii ca obiect de studiu — 1968; cl. a II-a — obiect de studiu — 1969; cl. a III-a — obiect de studiu — 1970; cl. a IV-a — obiect de studiu — 1971; cl. V—VIII — 1973. **Limba și literatura turcă:** cl. I—VIII — obiect de studiu — 1971.

Notă: Pentru limba maternă ca obiect de studiu, se vor folosi programele de limba maternă (maghiară, germană, ucraineană, sârbă, slovacă, cehă) pentru clasele I—X — școala generală, potrivit numărului de ore stabilit prin instrucțiunile Ministerului Educației și Învățământului privind studierea limbii materne de către elevii aparținând naționalităților conlocuitoare care frecventează școli cu predarea în limba română. Pentru celelalte obiecte, la școlile cu predarea în limbile naționalităților conlocuitoare, se vor folosi programele de la școlile cu predarea în limba română.

PROGRAME PENTRU CLASELE SPECIALE

Limba engleză: cl. II, III, IV, V — 1973; cl. VI—VII — 1970; cl. a VIII-a — 1971. **Limba franceză:** cl. II, III, IV, V — 1973; cl. VI, VII — 1970; cl. a VIII-a — 1971. **Limba germană:** cl. II, III, IV — 1973; cl. a V-a — 1970; cl. a VI-a — 1971; cl. a VII-a — 1972; cl. a VIII-a — 1973. **Limba rusă:** cl. II, III, IV, V — 1973; cl. VI, VII — 1970; cl. a VIII-a — 1971. **Limba italiană:** cl. II, III — 1972; cl. a IV-a — 1973; cl. a V-a — 1971; cl. a VI-a — 1972; cl. a VII-a — 1973. **Limba spaniolă:** cl. II, III — 1972; cl. IV, V — 1973; cl. a VI-a — 1972; cl. a VII-a — 1973.

II. LICEUL DE CULTURĂ GENERALĂ — ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE ZI, SERAL ȘI FĂRĂ FRECVENȚĂ

Limba și literatura română: anii I—IV — 1972. **Literatura universală:** anul IV — 1973; **Limba engleză:** anul I (anul V de studiu) — 1973; anii II, III, IV (anii VI, VII, VIII de studiu) — 1972; anul II — secția umanistă (anul I de studiu) — 1973; anii III, IV — secția umanistă (anii III, IV de studiu) — 1972. **Limba germană:** anii I, II, III (anii V, VI, VII de studiu) — 1973; anul II — secția umanistă (anul I de studiu) — 1973; anii III, IV (anii III—IV de studiu) — 1972. **Limba rusă:** anul I (anul V de studiu) — 1973; anii II, III, IV (anii VI, VII, VIII de studiu) — 1972; anul II — secția umanistă (anul I de studiu) — 1973; anii III, IV — secția umanistă (anii III, IV de studiu) — 1972. **Limba latină:** anii I—II — 1973; anii III, IV — 1972. **Istoria:** anul II — secția umanistă, istoria universală, antică și medie — 1973; anul III, istoria universală modernă și contemporană — 1973; istoria României, a-

nul IV — 1973. **Economia politică:** anii I—II — 1973. **Socialismul științific:** anul II — 1973. **Filozofia:** anul III — 1973. **Filozofia și socialismul științific:** anul IV — 1971. **Psihologia generală și logica:** anul IV — 1973. **Matematica:** anul I — 1973; anii II—IV — 1972. **Fizica:** anii I—IV — 1972. **Chimia:** anii I—IV — 1972. **Biologia:** anii I—IV — 1972. **Geografia:** anul II — secția reală, anul III — secția umanistă, anul IV — 1973. **Desenul:** anii I—II — 1972. **Muzica:** anii I—II — 1972. **Educația fizică:** anii I—IV — 1972. **Pregătirea tehnico-productivă:** discipline tehnice (cl. IX—X) și programe-cadru pentru inițiere în tehnologia meseriei (cl. IX—X și anii I—IV — liceu) — 1973.

PROGRAME SPECIALE PENTRU LICEUL DE CULTURĂ GENERALĂ CU PREDAREA ÎN LIMBILE NAȚIONALITĂȚILOR CONLOCUITOARE

Limba și literatura maghiară: anul I — 1972; anul II — 1973; anul III — valabilă programa cl. a XI-a — liceu — 1967; anul IV — valabilă programa cl. a XII-a — liceu — 1969; îndrumări pentru îmbunătățirea exprimării elevilor în anul I — 1971. **Limba și literatura germană (maternă):** anul I — 1972; anul II — 1973; anul III — valabilă programa cl. X—XI — 1967; anul IV — valabilă programa cl. a XII-a — liceu — 1969. **Limba și literatura ucraineană:** anul I — 1972; anul II — 1973; anul III — valabilă programa cl. a XI-a — liceu — 1967; anul IV — valabilă programa cl. a XII-a — liceu — 1969. **Limba și literatura sârbă:** anul I — 1972; anul II — 1973; anul III — valabilă programa cl. a XI-a — liceu — 1967; anul IV — valabilă programa cl. a XII-a — liceu — 1969. **Limba și literatura slovacă:** anul I — 1972; anul II și IV — 1973; anul III — valabilă programa cl. a XI-a — liceu — 1967. **Limba și literatura greacă:** anul I — 1972; anul II — 1973; anii III—IV — valabile programele pentru cl. XI—XII — liceu — 1969.

Notă: Pentru limba maternă, ca obiect de studiu, se vor folosi programele de limba maternă (maghiară, germană, ucraineană, sârbă, slovacă, cehă) pentru anii I—IV — liceu, potrivit numărului de ore stabilit prin instrucțiunile Ministerului Educației și Învățământului privind studierea limbii materne de către elevii aparținând naționalităților conlocuitoare care frecventează școli cu predarea în limba română.

Pentru celelalte obiecte, la liceele cu predarea în limbile naționalităților conlocuitoare, se vor folosi programele de la liceele cu predarea în limba română.

PROGRAMELE PENTRU CLASELE SPECIALE

Limba italiană: anii II—IV — 1972. **Limba spaniolă:** anii II—IV — 1972. **Matematică, fizică, chimie, biologie:** anii II—IV — 1972.

PROGRAME PENTRU SECȚIA CLASICĂ — LICEU

Limba latină: anii I—IV — 1972. **Limba elenă:** anii I, III, IV — 1972; anul II — 1973.

PROGRAME PENTRU LICEE CU PREDAREA ÎN LIMBILE MODERNE

Limba engleză: anii I, II — 1972; anul III — 1973. **Limba franceză:** anii I, II — 1972; anul III — 1973. **Limba germană:** anii I, II — 1972; anul III — 1973. **Limba rusă:** anii I, II — 1972. **Limba italiană:** anul I — 1972; anii II—III — 1973. **Limba spaniolă:** anul I — 1972; anii II—III — 1973.

Notă: Programele școlare, ediția 1973, vor fi difuzate în școli în felul următor: cl. I—IV, școala generală — câte 6 buc. de fiecare unitate școlară și câte 50 buc. la dispoziția inspectoratului școlar; cl. I—IV, școli generale cu limbi de predare ale naționalităților conlocuitoare — câte 4 buc. de fiecare unitate școlară și câte 30 buc. la dispoziția inspectoratului școlar; cl. V—X, școala generală cu limba de predare română și școli generale cu limbi de predare ale naționalităților conlocuitoare — câte 4 buc. de fiecare unitate școlară și câte 10—30 buc. la dispoziția inspectoratului școlar; anii I—IV, liceu de cultură generală cu limba de predare română, licee de cultură generală cu limbi de predare ale naționalităților conlocuitoare, licee pedagogice de învățători și educatoare — câte 4 buc. de fiecare unitate școlară și câte 10—50 buc. la dispoziția inspectoratului școlar.

Cota prevăzută inspectoratelor școlare este destinată pentru tov. inspectori, licee de specialitate, practica elevilor de la liceele pedagogice, completarea unor lipsuri.

Conducerile școlilor vor asigura păstrarea, în permanență, a unui set de programe valabile în anul școlar curent.

START LA MAREA COMPETIȚIE A VACANȚEI

Recenta ședință de lucru a Comandamentului central de organizare a vacanțelor școlare organizată de Ministerul Educației și Învățămîntului la care au participat reprezentanții inspectoratelor școlare, ministerelor și altor organe centrale, comitetelor județene U.T.C. și ai Organizației de pionieri, ne-a dovedit, ca în fiecare an de altfel, că startul la marea competiție a vacanței de vară a fost luat cu multe luni în urmă. Gospodarii taberelor sînt acum în toiul „curățeniei generale”, pasionații organizatori de excursii și-au stabilit traseele, profesorii care vor fi și în acest de-al patrulea trimestru alături de elevi și-au alcătuit deja interesante și frumoase proiecte. Într-un cuvînt, toți cei care se îngrijesc și răspund de odihna, de destinderea, de reconfortarea copiilor și tinerilor noștri sînt de mult angajați în această competiție, cu tot sufletul, cu toată dăruirea și toată capacitatea. Cît despre beneficiarii — școlarii — gîndul lor zboară de mult pe cărări de munte și pe nisipul mării.

Cu toate că în fiecare an prologul la marea vacanță are, în linii mari, același conținut, că vacanța este întotdeauna aducătoare de bucurii și surprize, că „încercătura” sa este de fiecare dată prin excelență afectivă și educativă, și că, deci, nu s-ar putea spune lucruri deosebite, în fiecare an totuși ea, vacanța, vine cu plusul său de inedit, cu sporul său de fan- tezie, de inițiative, de efort organizatoric și creator.

Odihnă, sport, mișcare — o posibilă definiție a vacanței

Așadar să vedem ce caracterizează ediția '73 a vacanței de vară, ce o particularizează, ce o definește, care va fi configurația sa? În câteva cuvinte s-ar putea desprinde, din multitudinea proiectelor, a măsurilor și inițiativelor viitoarei vacanțe câteva lucruri esențiale. Mai întîi cadrul său general, perimetrul de desfășurare a marilor competiții care se numește vacanța va fi cadrul natural. Se poate anticipa, conform tuturor datelor de care dispunem pînă în prezent, că vacanța acestei

veri va fi o vacanță în aer liber, o vacanță a potecilor și înălțimilor, o vacanță a pădurilor și apelor, a nisipurilor fierbinți, a excursiilor și drumețiilor. În acest sens, prin grija partidului și statului, pentru această vacanță s-a făcut un efort sporit spre a putea beneficia de bucuriile sale cît mai mulți școlari de toate vîrstele. Tot în acest scop se remarcă și o diversificare a formelor de organizare a odihnei. Cîteva cifre și date sînt edificatoare în privința cuprinderii elevilor în acțiunile de vacanță. Astfel, 180 000 de elevi vor putea petrece două săptămîni în taberele de odihnă amenajate în cele mai pitorești sta-

țiuni de la munte și mare; 90 000 în tabere de o săptămînă inițiate pentru prima dată în această vară; 15 000 de elevi (față de 10 000 anul trecut) vor fi cuprinși în coloniile de preșcolari; 15 000 de pionieri (față de 10 000 vara trecută) vor cutreiera țara în cadrul expedițiilor „Cutezătorii”. Mii și sute de mii de elevi vor participa la excursiile și drumețiile prin țară, la expediții științifice. Deci, cît mai mult aer și soare, cît mai puține ceasuri de vacanță între patru pereți. Cît mai multă mișcare, cît mai mult sport, cît mai multe concursuri și competiții la toate disciplinele sportive la care să fie atrași școlarii noștri mici și mari. Aceste imperative stau la baza alcătuirii programelor, la organizarea fiecărei acțiuni.

Trecutul și prezentul patriei, o carte vie deschisă pentru toți școlarii în zilele verii.

Apoi, ceea ce trebuie, de asemenea, subliniat ca o caracteristică a vacanței este preocuparea sporită ce se manifestă pentru conținutul educativ patriotic al fiecărei inițiative și acțiuni. Fiecare activitate la care vor participa elevii va avea ca scop educarea dragostei față de partid, față de patria socialistă, față de trecutul său glorios, față de prezentul înnoitor. Numeroase acțiuni ale vacanței, de pildă, se vor desfășura sub semnul unor mari evenimente ale istoriei neamului: împlinirea a 125 de ani de la revoluția din 1848, eliberarea României de

sub jugul fascist la 23 August 1944. Organizați în tabere turistice de câteva zile, elevii vor avea prilejul să cunoască mai temeinic diferite zone ale țării evocatoare ale revoluției de la 1848 și ale altor evenimente de seamă din viața și lupta poporului. Între alte acțiuni cu pronunțat caracter educativ se înscriu, de asemenea, și Festivalul cultural artistic „Litoral '73”, tabere pe specialități care-și largesc profilul, concursuri școlare pe diverse discipline etc.

Pentru ca toate acțiunile vacanței să se poată organiza și desfășura în condiții optime, în afara taberelor își vor deschide porțile pentru elevi internatele școlare, casele de cultură, căminele culturale, casele pionierilor, cluburile sportive, stadioanele. Peste 160 de tabere și 280 de baze turistice vor găzdui pe excursioniști. În afară de acestea, peste tot au apărut și apar numeroase și lăudabile inițiative locale de amenajare a locurilor de odihnă la care își dau concursul, prin muncă patriotică, mii de elevi și profesori. Știm cu toții despre „orașele vacanței” amenajate de elevii la Timișoara, Caraș-Severin, Galați. Cu siguranță că în această vară vom auzi despre încă multe altele.

Profesorul, acest pasionat și veșnic tânăr prieten al elevilor.

Cîteva cuvinte despre profesorii, educatorii și pedagogii vacanței. Despre oamenii aceștia, care în trimestrul IV vor fi în mijlocul elevilor mai mult și mai cu întreaga lor ființă ca la clasă. Despre oamenii aceștia pasionați care croiesc acum trasee de excursii și drumeții, gîndesc la acțiuni atractive, originale, la probleme delicate de educație pe care n-au avut răgaz să le deslușească și să le rezolve în timpul anului școlar, la convorbiri prietenești cu elevii. Acum, în aceste zile, ei sînt prezenți la comandamentele județene ale vacanței, unde se organizează ședințe de instruire, cursuri pregătitoare. Se poate spune că în această problemă, esențială de altfel în bunul mers al vacanței, inspectoratele școlare, organizațiile U.T.C. și de pionieri manifestă o deosebită grijă. Au fost selecționați pentru vacanță educatori cu experiență, care îndrăgesc și cunosc copiii și tinerii, care știu să colaboreze cu ei, să le capteze interesul, să le valorifice elanul, spontaneitatea și energia vîrstei. Lor, acestor profesori, li se vor alătura în această vacanță, mai mult ca în alți ani, studenții de la instituțiile de artă plastică, teatru, muzică, educație fizică și sport care-i vor ajuta în organizarea și desfășurarea programelor.

Încă un „amănunt” care sigur interesează mai ales pe școlarii Vacanța intră în drepturile sale pentru preșcolari la sfîrșitul lunii mai, iar pentru elevi la mijlocul lunii iunie.

M. ROBEA

NORME UNITARE DE STRUCTURĂ PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT

(Urmare din pag. a 3-a)

liceal și tehnic-profesional. Stabilirea rapoartelor a avut în vedere elementele rezultate dintr-un studiu amplu în care au fost comparate: experiența școlii românești din trecut, datele privind sarcinile ce revin învățămîntului în condițiile actuale de construire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, cît și rezultatele obținute în mai multe țări străine în direcția folosirii personalului din învățămînt.

Rapoartele reprezintă media pe țară urmînd ca Ministerul Educației și Învățămîntului să stabilească norme diferențiate pe forme de învățămînt, categorii de personal (funcții) și tipuri de instituții, avînd în vedere volumul, complexitatea, importanța și specificul activității fiecărui loc de muncă.

C. Organele coeective de conducere, care exercită conducerea colectivă în instituțiile de învățămînt cu personalitate juridică sînt: **colectivul de conducere** la grădinițe de copii, **consiliul de conducere** la școlile generale cu clasele I—VIII (X), licee, școli profesionale și tehnice și grupuri școlare, **consiliul inspectoratului** la inspectoratele școlare. Pentru conducerea operativă a inspectoratului școlar se constituie un **birou executiv** format din 5—7 membri ai consiliului, al cărui președinte este inspectorul școlar general.

Normele unitare de structură stabilesc reperele concrete în baza cărora se pot constitui formații de studiu și instituții de învățămînt, fără a reprezenta cadre rigide, lipsite de mobilitate. Acestea tîin seama de procesul de permanentă diversificare a învățămîntului avînd tendința de adaptare și anticipare a formelor cerute de continua dezvoltare a economiei și culturii patriei noastre.

Pentru instituțiile de învățămînt care prezintă un specific aparte (școli și licee pentru copii cu deficiențe, case de copii școlari, licee de artă etc.) urmează să se definitiveze în scurt timp elementele care trebuie avute în vedere la dimensionarea optimă și folosirea mai rațională a personalului.

În continuare, pentru perfecționarea organizării și conducerii instituțiilor de învățămînt, Ministerul Educației și Învățămîntului va experimenta în cursul anului 1973/1974 structuri și alte forme organizatorice îmbunătățite pentru instituțiile de învățămînt, după cum urmează:

1. Organizarea administrației unice, pe comune, orașe, municipii (sectoare în municipiul București) pentru funcționarea căminelor, cantinelor și școlilor din subordinea consiliilor populare. Experimentul se va extinde și la internatele școlilor din subordinea ministerelor și altor organe centrale.

2. Organizarea unei singure instituții de învățămînt general obligatoriu pe comună, avînd subordonate toate unitățile preșcolare și școlare de pe raza comunei. Experimentul se poate extinde și în mediul urban, pe circumscripții școlare.

3. Organizarea unui nou sistem pentru plata salariilor personalului didactic. Ministerul Educației și Învățămîntului, împreună cu Ministerul Finanelor, urmează să stabilească modalitățile de plată prin C.E.C. și cooperativele de credit.

4. Trecerea în subordinea consiliilor populare a tuturor grădinițelor. Ministerul Educației și Învățămîntului împreună cu Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală, cu celelalte ministere și organe centrale vor stabili modalitățile pentru aplicarea acestei măsuri.

Elaborarea și definitivarea normelor unitare de structură se înscrie în sfera largă a măsurilor privind perfecționarea organizării și conducerii în toate domeniile de activitate economico-socială hotărîte de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a Partidului Comunist Român, în vederea simplificării structurilor organizatorice, reducerii unor verigi intermediare de conducere și repartizării cît mai echilibrată a forței de muncă pentru determinarea nivelului optim de funcționare a instituțiilor de învățămînt.

Cei căzuți propun...

Profesorul de matematică Mihai Butyka din Toplița (Harghita) se numără printre cei care s-au prezentat anul trecut, fără succes, la examenul de definitivare. Intrucît intenționează să se prezinte și în acest an, face câteva remarci (cu precizarea că ele aparțin și altor colegi de-ai săi aflați într-o atare situație), pe care le transcriem:

„Programa examenului de definitivare, la matematică, are o legătură prea îndepărtată cu activitatea noastră zilnică la ore. Ea solicită rememorarea masivă a unor cursuri de facultate fără nici un temei serios... Normal ar fi să fim examinați din ceea ce ni se cere să predăm la clasă, deoarece normal este să cunoaștem, în primul rând, acea materie pentru predarea căreia sintem remunerați... Propunem, de asemenea, ca examenul de definitivare să se țină la sfârșitul lunii august, astfel încît candidații să aibă timp suficient de pregătire”.

Transmitem, pe această cale, sugestiile respective forurilor în drept, care poate vor trece pe recepție.

Un racord la apa simbetei?

Apa curentă este o necesitate vitală în orice unitate de învățămînt. De acest lucru și-a dat seama și conducerea Școlii generale din Valea Călugărească (Prahova) cînd,

în urmă cu patru ani — după cîte ne scrie prof. Constantin Amaril — a luat hotărîrea să introducă apa în școală, la îndemna elevilor și cadrelor didactice. Dar dacă instalația cu pricina s-a făcut de multă vreme, dacă pentru ea s-au cheltuit sume importante și s-a investit

muncă, apa n-a ajuns în școală nici pînă în prezent. Mai trebuia un singur lucru, în aparență minor, dar fără de care apa, oricît ar rîvnit-o copiii și dascălul, nu poate ajunge în școală: racordul instalației la conducta de apă din stradă! De aproape patru ani acest racord nu se efectuează! Ce se mai așteaptă? Valea Călugărească — din cîte știm — este renumită prir vinurile sale. Aici însă e vorba de o școală, unde băuturile alcoolice, inclusiv vinul, sînt cu desăvîrșire interzise. Și mai e vorba de muncă și bani cheltuiți. Să se fi dus toate pe apa simbetei, apropo de apă?

Abandon familial sancționat

Fostul profesor de științe sociale, N. Ilie, de la Liceul din Buhuși — Bacău, are un copil de trei ani și jumătate de care însă nici nu vrea să audă.

Din raportul comisiei care a anchetat acest caz lipsit de umanitate, aflăm următoarele: Din vara anului 1968, N. Ilie începe să întrețină relații cu G. M., elevă în clasa a XII-a la seral. În urma acestor relații, G. M. rămîne gravidă. Alertat, N. Ilie se căsătorește cu ea; dar numai formal, de ochii lumii, pentru că imediat după nașterea copilului propune soției sale să plece împreună cu nou-născutul în comuna Racova, la părinții acesteia. Soția însă refuză. Atunci profesorul-tată părăsește el domiciliul, și în 1970 intentează acțiune de divorț; acțiune, evident, respinsă de instanța de judecată.

Din constatările comisiei mai aflăm că N. Ilie refuza să-și vadă copilul, chiar și în zilele cînd acesta îl aștepta la ieșire, în fața școlii. Socotea (probabil că mai socotește și acum) că, achitînd lunar pensia alimentară fixată de lege, își achită integral și datoriile sale paterne.

Prin Ordinul nr. 3375/1973 al ministrului educației și învățămîntului, profesorul N. Ilie de la Liceul din Buhuși (cităm) „se îndepărtează din învățămînt conform art. 209, litera «e-», din Statutul personalului didactic... pentru abateri de la normele de conduită morală (își neglijează familia), manifestări refractare față de unele acțiuni realizate în școală, abateri care îl fac incompatibil cu misiunea și profilul unui profesor de științe sociale”.

După bunul plac...

„Am făcut mai multe sesizări — ne scrie învățătorul Ion Popescu — în care arătăm unele abateri și lipsuri din activitatea tovarășului Gheorghe Stelea, directorul Școlii generale din satul Merii Petchii, comuna Nucii, județul Ilfov. Stilul defectuos de muncă al acestui conducător de unitate se răsfrînge negativ asupra procesului de învățămînt din școală, din care cauză elevii noștri au un nivel de cunoștințe foarte scăzut”.

În continuarea scrisorii, corespondentul nostru arată aceste abateri, dintre care, din lipsă de spațiu, enumerăm doar pe cele mai importante: „În școală se intră și se iese de la oră după bunul plac. Se lipsește chiar zile întregi”. „Directorul școlii a primit din partea Organizației județene a pionierilor un aparat de fotografiat pentru «Cercul micilor fotografi». De abia după un an de zile o profesoare află întîmplător de acest aparat. Fiind între-

bat, tovarășul director a recunoscut că aparatul se află la un coleg din satul vecin. L-a adus la școală, s-a jucat cu el copilul dînsului, apoi aparatul a dispărut din nou”. „A primit o mașină de cusut pentru atelierul școlii. Această mașină a stat în școală doar o săptămînă, apoi a luat drumul locuinței tovarășului director, unde învață să coasă la mașină copilul dumnealui, iar soția, care cunoaște croitoria, coase rochiile la prietene”. „A mai primit școala costume de agenți de circulație, dar unde sînt aceste costume și care a fost scopul lor educativ nu-l cunoaște nimeni”. „Soția tovarășului director, care este profesoare și secretara școlii, fiind prietenă bună cu tovarășele profesoare, o vezi zilnic cum vine de acasă cu ibricul de cafea. După o cafea și o țigară bună, începe ghițul, pînă trece jumătatea orei”.

În încheierea scrisorii, corespondentul nostru afirmă: „Așteptăm o îndreptare urgentă a situației de la Școala generală din Merii Petchii, spre binele copiilor noștri”.

Aceeași îndreptare o așteptăm și noi.

D. CICHIRA

COMENTARIU

Prof. Dumitru Anghel, Liceul din Costești, jud. Argeș: După ce vă declarați de acord cu prof. Constantin C. Popescu, din Pitești, semnatarul unui articol în revista noastră privind daunele pe care le produce, în fizionomia morală a elevului, metodele dure de educare, inclusiv bătaia, vă opriți și asupra altor practici la fel de păgubitoare pentru opera educativă: „abuzul de autoritate, spiritul de răzbunare, nedreptatea, absolutizarea importanței obiectului, falsa exigență, pretențiile absurde (în dosul cărora se ascund uneori slăbiciuni în pregătirea profesională, mai ales cînd profesorul dă puțin și cere mult), aerul distant, ironia tăioasă, refuzul dialogului de la suflet la suflet. Tot atât de dăunătoare este și apropierea greșită înțeleasă a profesorului de elevi care — cum atrageți dv. atenția, probabil avînd în vedere cazuri anume — uneori se soldează cu tălnuirea reciprocă a greșelilor, pînă — incredibil! — și în ceea ce se numește prezentă la ore”.

Evident, astfel de practici nu au numai o acțiune negativă directă asupra elevului, ci și indirectă — prin aceea că diminuează ceea ce

dv. numiți „rolul modelator al profesorului”, în sensul lui bun; dascălul apare astfel în fața clasei ca o persoană plină de slăbiciuni, în care nu poți avea încredere și nu o poți urma. Aceasta în cel mai „fericit” caz, cînd elevul are simțul discernămîntului. Ce se întîmplă însă cînd elevul înțelege din atitudinea educatorului său că este permis să fi brutal, răzburător, nedrept?...

Grigore Toma, Calafat, jud. Dolj: Problema pe care o abordați în scrisoarea dv. este deosebit de importantă: „lipsa de unitate a lucrătorilor din fiecare școală în considerarea conceptului de exigență”.

Este drept că practica muncii la catedră imprimă, într-un fel, o oarecare elasticitate sferii acestei noțiuni. Pentru că nu poți avea aceeași pretenții — să spunem — față de un elev mai puțin înzestrat, mai bolnăvicios, ca față de cel foarte talentat, cu o mare putere de muncă și care se bucură de o sănătate perfectă. Apoi nu putem fi la fel de exigenți cu elevii într-o perioadă de supraîncărcare ca și într-o etapă mai relaxată.

Există însă o prea mare diversitate în aprecierea muncii elevului — cum subliniați dv. — de natură subiectivă, care nu are la bază con-

siderente pedagogice („Așa procedez eu”, „Așa consider eu că e bine” etc.). De foarte multe ori, ea este rezultatul unor carențe în stilul nostru de muncă. „Din comoditate — arătați dv. — ne trezim spre sfîrșitul trimestrului că nu avem note suficiente. Acum, la o lecție la care de obicei notam 1—2 elevi, sau nici unul, notăm 10. Vă dați seama cum va fi aprecierea noastră făcută în grabă, fără discernămint?” Ar mai fi desigur de discutat cît de „juste” sînt și aprecierile celor care practică „notarea preventivă”, sau notarea ca mijloc de răzbunare etc., cu toate consecințele lor pe planul mobilizării forțelor elevului pentru buna sa pregătire.

Creдем că este îndreptățită propunerea dv., ca în învățămîntul universitar și pedagogic să se acorde o atenție specială criteriilor de evaluare obiectivă a muncii elevului, poate chiar printr-un curs de docimologie, pe care îl socotim indispensabil pentru activitatea didactică. În felul acesta, tînrul dascăl ar porni la muncă înarmat măcar cu principiile de bază ale foarte importante sale obligații — cunoașterea și aprecierea ritmului evoluției elevilor, a stadiului la care au ajuns ei în pregătire, din punct de vedere calitativ și cantitativ.

Prof. IOAN BADIU

N. PADELLARO :

„Școala medie și problemele didactice”

Editura didactică și pedagogică, 1972

„Om al școlii, în cea mai deplină accepție a cuvântului”, cum îl numește traducătorul cărții, prof. Napoleone Crețu, Nazareno Padellaro, creator al unor „centre didactice”, fondator de reviste pedagogice, elaborator de programe și reforme școlare, este actualmente președintele Centrului european al educației „Villa Falconieri” din Roma. „La scuola media e i suoi problemi didattici” a apărut în 1968. Într-un timp, ultima sa lucrare, „Lista provizorie a erorilor în educație” (1971) continuă minuțiosul examen critic al învățământului italian. Problemele ridicate cu claritate în amândouă cărțile depășesc interesul strict provocat de școală și pun în lumină aspecte de criză mai largi și mai profunde ale civilizației contemporane, resimțite în societatea italiană.

Prima parte a cărții analizează „Materile”, aceste instrumente ale instrucției și educației puse în mina profesorilor. A doua parte a cărții observă cel de al doilea, mai important, univers activ al școlii, „Elevii”.

O idee esențială cu care debutează studiul este nonconcordanța manifestată încă între manualele școlare (care nu sînt elaborate pe criteriul de a înlătura orice noțiuni și date care pot fi omise, ci pe acela de a spune totul și de a da totul) și programele școlii medii, care vizează, la tinerii de 10—14

ani, descoperirea naturii prin procesele inductive, programe foarte optimiste, pentru că manualele, prea înecate de boala lexicală a nomenclaturilor, ucid bucuria apropierei de viață și natură a tinerilor. „Inducția este arta de a interoga natura, nu un paragraf de carte”. Observația aceasta e valabilă în cel mai înalt grad în predarea științelor naturii, care trebuie să favorizeze în mintea elevilor parcurgerea drumului invers spre originea tuturor descoperirilor științifice ale omului, prin refacearea acestui proces pe seama propriilor facultăți de observare și de descoperire. Sintetizînd datele observației, descoperind el însuși clase de ființe și obiecte, sesizînd evoluția și cauzalitatea fenomenelor (aici, în exemplificări, autorul cade uneori în eroarea înțelegerii finaliste a fenomenelor biologice), elevul va descoperi, în dialogul cu profesorul, acea chemare a naturii care poate însemna un apel la bucurie. De aici, de la acest realism ingenuu, nerupt încă de atitudinea magică în care copilul se împrietește cu natura, răsare și argumentul eliminării din programa școlii medii a studiului fizicii, ca fiind prematur, deoarece fizica nu operează cu termenii simțului comun. Înainte de studiul fizicii, materie de liceu, „e nevoie de acel exercițiu al observației pe care îl deșteaptă și îl ascut științele ca zoologia, botanica, mineralogia”. Pînă la formarea conceptelor științifice, în mintea antigalileană și antinewtoniană a elevilor din școala medie e preferabil să desfășurăm calea de întoarcere inversă, la instrumentele științifice construite în secolele trecute, la istoria eforturilor depuse de descoperitorii legilor fizice. În aceasta constă aspectul formativ al predării științelor naturii: a arunca sămînța interesului, a incita închipuirea și participarea elevilor, găsirea răspunsurilor la întrebări stimulative. În predarea chimiei, autorul recomandă să se plece de la corpuri la substanțe, pentru că „nimeni să nu creadă că a învățat chimie un elev care știe să spună că Mg. e simbolul magne-

ziului și Mn e acela al manganului...” Valoarea formativă a acestor excursuri e întărită de pilde ale oamenilor de știință care s-au consacrat eroic observațiilor lor, impresionînd prin răbdare și perseverență, unii fiind chiar în conflict cu educatorii lor, datorită faptului că mintea lor naturală nu admitea să fie violentată (cazul matematicianului Young). În predarea istoriei, copiilor — care sînt „viitoriști” prin natură — trebuie să li se inculce convingerea că ideile-pisc ale umanității, libertatea, egalitatea, rațiunea umană pot fi făcute de om să triumfe și sînt mai importante ca memorizarea datelor, după cum geografia e importantă pentru stimularea cunoașterii ambiantei planetare, cu interesul pozitiv de a o transforma radical, din vocația ubicuitară a omului și setea lui de universalitate.

Pledoaria pentru muzică, artă socializantă, vindecătoare de anxietăți moderne, îl face pe autor să o plaseze pe un loc de frunte în școală, ca și limba maternă. Educația fizică e repusă în dreptul de a acoperi jumătate dintr-o zi muncă a elevului.

În partea a doua „Elevii”, ideea-ax este acordarea de credit moral elevului, pentru descoperirea celui izvor de energie care zace în el, operație deloc ușoară, pentru că se adresează tuturor registrelor temperamentale și tipologice ale copiilor. Un insucces școlar, o notă rea nu trebuie să fie considerate niciodată ceva ireparabil.

Didactica noetică pe care o propune N. Padellaro, ca fundament al școlii viitorului, constă în regîndirea istorică a unui fenomen ce nu mai poate fi regîndit critic. Paletotica școlară, docimologia, vocația sînt tot atîtea concepte de re-discutat.

Operă de „moralist, psiholog și excelent scriitor”, cartea se înscrie pe orbita actualităților școlii moderne, înălțînd un imn vizionar științei prin toate fibrele ei.

Impecabila traducere a cărții este o apariție binevenită în literatura noastră pedagogică.

DOINA VOICULESCU

„Revista de pedagogie”, Nr. 4, aprilie 1973

Numărul în discuție, conceput tematic, rezervă, în mod firesc, de altfel, cea mai mare parte a spațiului problematicii legate de instruirea tehnico-productivă în școală. Sînt dezbătute pe larg aspectele pe care le ridică această sarcină fundamentală a școlii noastre de cultură generală. Astfel, profesorul universitar dr. Traian Pop discută aspectele teoretice, de orientare, ale procesului de instruire practică-productivă într-un studiu dens: „Educația elevilor prin muncă și pentru muncă”. Enumerăm cîteva dintre acestea: sensul nou pe care îl dobîndește noțiunea de „cultură” a absolventului școlii și liceului de cultură generală și care implică „Includerea... cunoștințelor științifice și tehnologice, a principii-

lor proceselor de producție și ale funcționării utilajelor, ale mașinilor și ale agregatelor din producția modernă”. În acest sens, autorul articolului, reluînd o observație a specialiștilor, subliniază necesitatea de a reconsidera conținutul învățămîntului, care „trebuie să urmărească, în principal, renunțarea la enciclopedismul clasicist, încă prezent”. Alte implicații aduse în discuție se referă la relația dintre învățătură și atitudinea față de muncă; aspectele educative ale activității tehnico-productive; patronajul școlilor de către unitățile economice; profilul atelierelor școlare, diferențiat pe mediu urban și rural, ca și probleme organizatorice, cum ar fi participarea nemijlocită a elevilor la procesul de producție. Din-

tre celelalte contribuții ne rețin atenția articolele semnate de: Petre Bărbulescu („Contribuția școlii de cultură generală la pregătirea forței de muncă”); Ioan Han și Eugenia Pop („Pregătirea tehnico-productivă a elevilor și asigurarea necesarului forței de muncă”); Iuliana G. Run („Școala — pepinieră de cadre pentru întreprinderi”); Gh. T. Mocanu („Relația școală-întreprindere în pregătirea pentru muncă a elevilor”).

Din sumarul Revistei de pedagogie pe luna aprilie a.c. mai semnalăm cele două studii de la rubrica Perfecționarea tehnologiei didactice (Cezar Cășeriu: „Utilizarea algoritmilor la lecțiile de biologie” și Dumitru Gârleanu: „Specificul aplicării lucrului pe grupe în activitatea de educație fizică a elevilor”).

L. T.

TVS integrată

Criteriile elaborării unui program de emisiuni

Denumirea „program de emisiuni pentru TVS integrată” poate fi atribuită la cîteva variante de grupe de emisiuni, organizate fie după criteriul unei perioade școlare, fie după conținutul tematic, fie după amîndouă. Astfel putem deosebi: programul emisiunilor dintr-un întreg an școlar; programul emisiunilor pentru un anumit nivel de învățămînt (liceu, școală generală, etc.); programul emisiunilor pentru un anumit domeniu de cunoștințe

sau o anumită disciplină. Vom lua ca tip de descriere pe acesta din urmă, deoarece beneficiază de funcționalitatea pedagogică cea mai bine precizată.

Problema esențială care stă la baza alcătuirii unui asemenea program este stabilirea necesarului de imagine dinamică, în raport cu tehnologia didactică proiectată pentru obținerea, la un nivel superior, a obiectivelor educaționale. Acest necesar urmează a fi delimitat, nu ca un auxiliar ce se însumează la celelalte mijloace de învățămînt integrate de profesor în lecție, ci ca un element esențial, fără de care obiectivele pe care și le propune nu ar putea fi realizate integral sau, cel puțin, la un anumit grad de exigență.

Dintre criteriile care servesc pentru selecționarea temelor cu necesar de imagine dinamică menționăm: necesitatea prezentării unor

procese intime, în mișcare, inaccesibile observării directe în condițiile școlii, a unor fluxuri tehnologice, a modului de funcționare și utilizare a unor aparate sau instalații, a prezentării dinamice a unor evenimente actuale etc.

Pentru elaborarea programului se folosește metoda anchetelor cu experți desfășurată în mai multe faze: în faza I, pentru expertiza primară, se alege un număr de 150—200 profesori din specialitatea respectivă, ale căror păreri să beneficieze de autoritate științifică și didactică. Instrumentul de lucru al expertului este un formular în care sînt înscrise toate titlurile de lecții prevăzute de programa școlară în vigoare. În această fază, expertul este chemat să stabilească lecțiile în care consideră necesar să fie integrat un mesaj dinamic. Opțiunile tuturor experților se centralizează statistic și sînt distribuite pe grupe

În Editura „ION CREANGĂ”

A.B.C. — Electricitatea

Genul de popularizare științifică al colecției A.B.C. se adresează vîrstelor școlare celor mai fragede. Prin textul inginerului Günther Hochmeister, copiii sînt introduși în noțiuni elementare de electricitate. Noțiunile sînt fericit plas-tificate, în cazul de față, de ilustrațiile amuzante ale lui Dumitru Ionescu, cu pitici purtînd în ciucurii fesurilor semnele distinctive ale anionilor și cationilor.

A.B.C. — Ce povestesc ogoarele

Sub forma povestirii, scriitorul, Șerban Nedelcu (ilustrații de Kalob Francisc), reactualizează opoziția între satul de altădată și cel socialist, conturînd perspectivele acestuia din urmă, potențînd la modul atractiv al colecției educația patriotică a micilor școlari de la sate.

La focul de tabără

O selecție de poezii, cîntece patriotice și piese într-un act, în colecția „Micul actor”, se recomandă organizatorilor programelor festive din taberele de vacanță, în concursurile artistice inițiate cu această ocazie etc.

Constantin Mateescu — „O partidă de bile”

Romanul, de o delicatețe diafană, apropie cititorul de lumea complicată de interiorizată a unor adolescenți cu un pronunțat simț estetic, elevi ai școlii de coregrafie, care rezolvă — în final — problemele puse de cele dintîi întrebări grave, înțelegînd munca devorantă a artistului autentic sau „arta de a câștiga și de a pierde”, fie la jocul cu bile, fie la marele concurs coregrafic al școlii, întrezărînd în același timp cheia secretă a relațiilor de dragoste și prietenie între oameni. Ei sînt doar la fericita vîrstă cînd „înfrîngerile pot fi și izbîzni, dezamăgirile pot deveni speranțe”...

D. S. V.

de felul următor: în grupa I cele care au intrunit peste 80% din a-deziuni, în grupa a II-a cele cu peste 70%, în grupa a III-a cele cu peste 60% etc. Faza a II-a este a contra-expertizelor cînd, același grup de experți, eventual completat și lărgit, este solicitat să analizeze, de data aceasta, numai opțiunile formulate în prima fază și să definească prioritățile. Faza a III-a este a validării rezultatelor. În cadrul ei, alături de experții specialiști, intervin și experții în didactica mijloacelor de învățămînt.

Ca urmare, listele finale devin un program de emisiuni de TV școlară integrată, avînd subprograme de primă, secundă sau terță necesitate, ce urmează a fi realizate în perioada de timp stabilită de cei care comandă și finanțează acțiunea.

Dr. AL. GHEORGHIU
Institutul de științe pedagogice

Mai aproape de exigențele contemporaneității

Școala italiană se înscrie în eforturile ce se fac în lume de a se acorda cerințelor contemporane atât în ceea ce privește cuprinderea unui număr tot mai mare de elevi — viitori muncitori și specialiști — cât și în conținutul, în formele de organizare și în metodele de predare.

Așa cum prevede și constituția țării, unul din obiectivele importante ale educației în condițiile de astăzi ale Italiei este asigurarea accesului la carte a tuturor copiilor în vârstă de până la 14 ani. În prezent funcționează peste 19.500 de școli elementare — de stat și particulare — cu circa 1.400.000 de locuri. Paralel, există preocuparea de a crește numărul elevilor care continuă studiile, după această vârstă, în școlile secundare și în institutele de învățământ superior, având în vedere nevoile de cadre instruite și calificate ale țării.

O privire de ansamblu asupra sistemului național al școlii italiene contemporane arată amplexarea acțiunilor care încep cu învățământul preșcolar și se continuă cu cel primar, secundar, superior, cu un specific variat tehnic și profesional și, bineînțeles — în țara lui Titian și Leonardo da Vinci — din cele mai diverse domenii ale artelor frumoase: de la pictură și sculptură până la arta confecției de dantelă și a modelăriei sticlei. Este de reținut spiritul realist care domină concepția organizatorilor școlii italiene, care — dincolo de înclinațiile spre artă ale poporului — verificate, prin secole, în fața întregii umanități și care se vădesc și astăzi în oricare loc al țării te-ai afla — acordă o deosebită atenție dezvoltării învățământului tehnic, răspunzând în special tendințelor industriei în ritm alert de dezvoltare și de modernizare. Încă prin legea nr. 685 din 1964 au fost luate măsuri de îmbunătățire a programelor învățământului tehnic de toate gradele, de a spori numărul studenților la facultățile de științe, științe sociale, inginerie. Proiectul de reformă a învățământului adoptat la reuniunea Guvernului din 9 martie a.c., care urmează a fi supus Parlamentului, are în vedere noi măsuri de îmbunătățire a for-

melor de armonizare a învățământului cu cerințele societății, între altele prin asigurarea unei mai bune profilări a învățământului secundar și a unei mai eficiente coordonări a lui cu cel superior.

Deoarece creșterea continuă a numărului de elevi și studenți a dus, în ultima vreme, la fenomenul supraaglomerării sălilor de clasă, a amfiteatrelor, în general a școlilor, au început să se ia măsuri pentru lărgirea spațiului de școlarizare prin construcția de noi școli și extinderea celor existente; în anul școlar curent, s-au alocat astfel în această operă, peste 600 de miliarde de lire.

Strădania de a face ca școala să răspundă cerințelor contemporane se manifestă și în domeniul conținutului predării, al îmbunătățirii metodelor de educație și de instruire, urmărindu-se tot mai stăruitor rezultatele calitative. Presa italiană de specialitate ne informează regulat despre preocupările cadrelor didactice, începând cu educațiile din grădinițe, de a accentua caracterul formativ al activităților cu copiii de a se stăruie în mod deosebit asupra pregătirii lor pentru viață, prin predarea unor cunoștințe cu largă aplicare în activitatea umană și prin care copiii pot înțelege mai bine mediul ambiant cu problemele și exigențele lui. Este desigur de arătat că toate aceste orientări, caracteristice tendințelor moderne în școală, au loc, în Italia în condițiile în care învățământul nu a fost totuși debarasat de unele elemente mistice, religioase, planurile de învățământ prevăzând ca obiect de predare religia.

Desigur, esențial în asigurarea calității învățământului este profesorul, cu pregătirea sa de specialitate, didactică și pedagogică. În Italia această problemă prezintă multe asemănări cu situația din alte țări ale Europei atât în ceea ce privește numărul cadrelor didactice, cât și al calității pregătirii lor. Pentru asigurarea învățământului cu cadrele necesare la toate nivelele, sînt prevăzute, pe lângă sporirea numărului de locuri în universități și în institutele pentru învățători (institute magistrali), preocupări pentru reformarea metodelor

tradiționale ale formației pedagogice, alături de un larg program de perfecționare individuală și colectivă a celor ce predau (colocvii, cursuri de perfecționare și de reciclare); în același scop se acordă atenție sporirii numărului de bibliotecile școlare, de laboratoare științifice, în cadrul cărora profesorii pot să-și adîncească pregătirea.

Necesitățile dezvoltării învățământului dictate de factorii economici și sociali ai Italiei contemporane implică desigur o serie de cheltuieli care sînt suportate, într-un fel sau altul, de către stat, comunitățile locale, părinți. Sumele pe care le au de plătit aceștia din urmă pentru ca fiii lor să-și continue studiile încarcă, uneori destul de sensibil, bugetul familiilor, ceea ce se resimte nefavorabil asupra nivelului lor de trai, mai

Roma: Forumul roman

ales cînd este vorba de cei cu venituri modeste, cum sînt muncitorii, micii funcționari etc.

Cadrele didactice din România privesc cu interes problematica actuală a învățământului italian, în plin efort de acomodare la exigențele lumii moderne, revista noastră împărtășind nu o dată din experiența bună a colegilor lor din țara de care ne leagă comunitatea originii latine, afinitățile de limbă, ca și paleta largă a unor relații culturale de o veche tradiție.

A. G.

San Marino — Silueta muntelui Titan.

SAN MARINO:

Accesul la carte al copiilor

Unul dintre cele mai mici state din lume (suprafața 61 km² și nici 20.000 de locuitori), Republica San Marino este cunoscută pentru istoria ei frământată, pentru peisajul arhitectonic în care se oglindesc secolele trecute, până în zilele noastre, pentru tradițiile sale interesante, pentru foarte vechile ei muzee, pentru splendoarea panoramei pe care o străjuiesc înălțimile de calcar ale muntelui Titan, pe versantele cărora urcă și coboară zidurile crenelate, străzile înguste, magazinele minuscule ale orașului San Marino.

Cetățeni, pe care istoria ni-l prezintă ca iubitori de libertate, năzuind continuu spre mai bine, sanmarinezii au așezat, în eforturile lor pentru prosperitate, grija pentru dezvoltarea învățământului și răspîndirea științei de carte. Un fapt pozitiv în contextul acestor eforturi este asigurarea accesului în școala primară (cu o durată de 5 ani) a tuturor copiilor în vârstă între 6 și 12 ani.

La absolvirea școlii primare — gratuită și obligatorie — elevii se pot prezenta la examenul de intrare în școala medie (scuola media), cu durata de trei ani, al cărui certificat de absolvire deschide accesul la un ciclu superior de școlaritate. Posibilitățile micului stat din Peninsula Italică sînt însă mai reduse în ceea ce privește formele superioare de învățământ, dorind, în funcție de condițiile materiale proprii și, uneori, prin bursele acordate de către stat, să urmeze studiile liceale și universitare în Italia.

Strădaniile statului pe tărîmul învățământului sînt reflectate, de asemenea, în cheltuielile — bineînțeles, la scara impusă de proporțiile lui — pentru înzestrarea laboratoarelor cu echipamentul necesar și pentru buna întreținere a spațiului școlar existent, pentru construcția de școli, de noi clase. Așa se face că școlile noi, alături de clădirile moderne ce se înalță tot mai des la poalele muntelui Titan, se înscriu semnificativ în configurația materială și spirituală a statului San Marino de astăzi.

Vedere din Milano

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură